

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Ref: 16/1583-3 (16/32630) - KM289

Protokoll fra møte i Kirkerådet 5.-7. oktober 2016

5. – 7. oktober 2016

Clarion Christiania Hotel og Kirkens hus

Til stede:

Kristin Gunleiksrud Raaum (leder)
Trygve Rø
Ole Kristian Bonden
Leif Christian Andersen
Olav Myklebust
Sølvi Lewin
Gunnar Winther

Harald Hegstad (nestleder)
Karin-Elin Berg
Jan Olav Olsen
Ivar Braut
Agnes Sofie Gjeset
Margaret Ranberg
Helga Haugland Byfuglien

Fra Mellomkirkelig råd
Fra Samisk Kirkeråd

Kristine Sandmæl (leder)
Sara Ellen Anne Eira (leder)

Forfall:

Anne Berit Evang
Anne Jorid Gjertsen
Kari Helene Skog
Linn Strømme Hummelvoll

Fravær under enkelte saker, ved behandling og /eller da vedtak ble fattet:

Sara Ellen Anne Eira: Forfall 7.10.

Til stede fra sekretariatet:

Jens-Petter Johnsen

Jan Rune Fagermoen

Paul Erik Wirgenes

Berit Hagen Agøy

Øyvind Meling

Gerd Karin Røsæg

Ingeborg Dybvig

Ole Inge Bekkelund

Risten Turi Aleksandersen

Møtet ble ledet av Kirkerådets leder Kristin Gunleiksrud Raaum. Som innledning til møtet holdt hun en tale som legges ved protokollen.

Saksliste

- KR 36/16** Referatsaker
- KR 37/16** Orienteringssaker
- KR 38/16** Fastsetting av liturgisk musikk
- KR 39/16** Revisjon av Dåpsliturgi
- KR 40/16** Vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede par
- KR 41/16** Kirkelig utdanningscenter i Nord
- KR 42/16** Mandat Arbeidsgiverutvalget
- KR 43/16** Forberedelse til LVFs generalforsamling
- KR 44/16** Forsøk med alternativ arbeidsorganisering etter virksomhetsoverdragelsen
- KR 45/16** Kirkens digitale satsing og medlemskommunikasjon
- KR 46/16** Forberedelse av valg av Den norske kirkes klagenemnd og Den norske kirkes kontrollutvalg
- KR 47/16** Ikrafttredelse av regelverk gitt av Kirkemøtet
- KR 48/16** Samisk kirkelig valgmøte
- KR 49/16** Kirkemøtet 2017 – saksliste og program
- KR 50/16** Oppnevning til Kirkens Nødhjelps representantskap 2017-2020
- KR 51/16** Representasjon i KAs styre og landsråd
- KR 52/16** Liturgisk musikk – ledd utanom hovudseriane
- KR 53/16** Hovedlinjer i nye regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøte
- KR 54/16** Økonomiregelverk for rettssubjektet Den norske kirke

KR 36/16 Referatsaker

KR 36.1/16	Protokoll MKR mai 2016
KR 36.1.1/16	MKR-uttalelse om integrering
KR 36.2/16	Protokoll Samisk kirkeråd mai 2016
KR 36.3/16	Protokoll Norges kristne råd 20160308
KR 36.4/16	Protokoll NFG 11. mars 2016
KR 36.5/16	Protokoll NFG 13. mai 2016
KR 36.6/16	Protokoll AGU 08.06.16
KR 36.7/16	Protokoll AGU 31.08.16
KR 36.8/16	Protokoll BM september 2016 godkjent
KR 36.9/16	Foreløpig protokoll SKR okt 2016
KR 36.10/16	MKR Protokollutkast okt 2016 til KR

Vedtak KR 36/16 Referatsaker

Kirkerådet tar de fremlagte referatsaker til orientering.

KR 37/16 Orienteringssaker

KR 37.1/16	Protokoll MKR mai 2016
KR 37.2/16	Referat fra møtet i SRO 20 05 16
KR 37.3/16	Uttalelse fra ungdomskonferansen i forbindelse med forsoningskonferansen juni 2016
KR 37.4/16	Høringssvar - endringer i utlendingsloven om midlertidig arbeidstillatelse
KR 37.5/16	Styrking av utlendingsmyndighetenes saksbehandling i konvertittsaker
KR 37.6/16	Den norske kirkes arbeid angående migrasjons- og integreringsspørsmål
KR 37.7/16	UKM 16 alle sakspapirer samlet
KR 37.8/16	Høring - utkast til forskrift om rekneskapsføring for rettssubjektet Den norske kyrkja
KR 37.9/16	Høringssvar Kirkerådet - Forlag til endringer i lovgivningen om tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke
KR 37.10/16	Høringssvar fra NKR - forslag om endringer i lovgivinga om tilskott til trudoms- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja
KR 37.11/16	Høringssvar STL - forslag om endringer i lovgivinga om tilskott til trudoms- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja
KR 37.11.1/16	Betenkning fra Knut Rognlien vedlegg STL høringssvar
KR 37.12/16	Rapport til KR om medlemsregisteret oktober 2016

Muntlige orienteringer

Muntlig orientering fra Kirkerådet ved direktør

1. Forberedelser 2017 er i rute. God kontakt og dialog inn mot både KA og presteforeningene.
2. Medlemsregisteret, avholdt kurs over hele landet for lokale medarbeidere. Det er nå etablert selvbetjeningsløsning for inn- og utmelding.
3. Budsjett- og økonomisituasjonen 2016, rapporten til departementet er at vi går i balanse.
4. Eventuelt nye lokaler for Kirkerådet når kontrakten i Kirkens Hus utløper.
5. Flyktning og asylsøkere, levert et par høringsuttalelser, bl.a om konvertittsaker
6. Aktiviteter i staben – mange henvendelser fra lokalkirken og enkeltpersoner. Avholdelse av mange kurs og konferanser.
7. Bispenominasjonsprosessen i Stavanger.

Orientering fra Mellomkirkelig råd ved leder

1. Oppfølging av religionsmøte og religionsdialogsaken fra KM, blant annet med arbeid med etablering av religionsdialogsentre.
2. LVFs generalforsamling
3. Europafokus – økumenisk samarbeid og utfordringer i Europa
4. Prosjekt Frykt ikke har som mål å synliggjøre kristen tros relevans i møte med samfunnsendringer.

Orientering fra Samisk kirkeråd ved leder

1. Avholdt møte i Samisk kirkeråd hvor Samisk kirkelig valgmøte var den viktigste saken
2. Godkjent oversettelser av 2011 liturgien til Sør- og Nordsamisk
3. Vedtatt støtteerklæring til Standing Rock Sioux Tribe i Nord-Dakota
4. SKR vil jobbe videre med uttalelsene fra forsoningskonferansen i juni, spesielt med tanke på opprettelse av en eventuell sannhetskommisjon

Orientering fra Bispemøtet ved preses

1. Kort Bispemøte i september, behandlet blant annet sak om medlemskapskrav og tilsettingsforhold, venter arbeidsrettslig avklaring fra KR, jf BM 20/16
2. Bispemøtet hadde samtale med Kirkerådet om forhandlinger av nye tariffavtaler med bakgrunn i at det er biskopene som leder prestatjenesten, jf BM 26/16

Vedtak KR 37/16 Orienteringssaker

Kirkerådet tar de fremlagte orienteringssaker til orientering.

KR 38/16 Fastsetting av liturgisk musikk

Samandrag

Kyrkjemøtet 2015 hadde oppe ei sak om liturgisk musikk i april 2015. I vedtaket heiter det mellom anna: «Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet finne fram til ei avgrensa mengd med liturgisk musikk, som utgjer hovudseriane. Kyrkjemøtet rår til at hovudseriane vert nytta til dei fleste hovudgudstenester i kyrkjelydar over heile landet.» (sak KM 05/15)

Liturgisk musikkutval vart sett ned av Nemnd for gudstenesteliv hausten 2014. LMU fekk i oppgåve å vurdere den liturgiske musikken som hadde vore prøvd ut før og under gudstenestereformen, samt å vurdere materialet i erfaringsinnhentinga som skulle finne stad. LMU starta sitt arbeid i januar 2015, og i juni 2015 leverte LMU forslaget til liturgisk musikk for Den norske kyrkja til NFG. Forslaget vart einstemmig vedteke i NFG: «NFG slutter seg til LMUs forslag til hovudserier for liturgisk musikk. Forslaget har et omfang og et innhold som svarer godt til Kirkemøtets bestilling» (NFG 11/15).

Kyrkjerådet (KR) handsama sak KR 48/15 Liturgisk musikk i september 2015. KR vedtok einstemmig, og utan endringar, å sende forslaget til liturgisk musikk ut på høyring. Høyringa varte frå 19. oktober til 21. desember 2015.

Kyrkjerådet mottok til saman om lag 90 høyringssvar frå kyrkjelydar og sokn, bispedømeråd, biskopar, arbeidstakarorganisasjonar, utdanningsinstitusjonar, organisasjonar, enkeltpersonar og andre instansar. Høyringssvara vart samla inn digitalt, gjennom ei undersøking via Quest Back. Saman med høyringsbrevet fekk høyringsinstansane tilsendt eit hefte med den liturgiske musikken, «Forslag til liturgisk musikk for hovudgudstenesta i Den norske kyrkja», og eit høyringsdokument som i samandraget gjorde greie for prosessen, vala som var gjort og korleis høyringa skulle foregå. I siste del av høyringsdokumentet vart det peika på viktige moment til «Vegleiing og praktisk tilretteleiing etter vedtaket i 2017».

Nemnd for gudstenesteliv handsama den liturgiske musikken etter høyringa, i NFG sak 06/16. NFG gjorde vedtak om å tilrå dei fem hovudseriane som var sendt ut på høyring, med unntak av Sanctus- Heilag for festtidene, som NFG ønska å handsame på nytt. Høyringa på liturgisk musikk hausten 2015 inkluderte òg musikk til ledd

utanom hovudseriane. Den liturgiske musikken utanom hovudseriane vert handsame i sak KR 53/16.

Det er særskilt to tema vi stadig vender tilbake til i drøftingane omkring liturgisk musikk. Det eine er, som det står i høyringsdokumentet til liturgisk musikk, at «Den norske kyrkja kyrkjesamfunnet, folkekyrkja, har eit overordna ansvar for at medlemmene i kyrkja får høve til å kjenne att, lære og bli glade i dei liturgiske melodiane i ei heilt vanleg gudsteneste kvar som helst i landet». Det andre sentrale temaet, er det Ungdommen sitt kyrkjemøte (UKM) 2014 er inne på når dei held fram at UKM «ønsker å løfte fram viktigheten av å ha fleksibilitet og valgfrihet i valg av musikk og uttrykksformer.»

Sakshandsaming:

Sara Ellen Anne Eira fremma følgjande forslag til nytt punkt:

5. Det skal leggjast til rette for at kyrkjelyden kan velje liturgiledd på samisk språk som fast ordning i kyrkjelyden.

Forslaget vart vedteke.

Vedtak KR 38/16 Fastsetting av liturgisk musikk

Kyrkjerådet rår til at Kyrkjemøtet gjer følgjande vedtak:

1. Kyrkjemøtet vedtek eit forslag på fem hovudseriar, som inkluderer tre allmenne seriar og to kyrkjeårsbestemte seriar.

2. Kyrkjemøtet rår til at hovudseriane vert nytta til dei fleste hovudgudstenester i kyrkjelydar over heile landet.

3. Kyrkjemøtet rår til at den liturgiske musikken ein kyrkjelyd nyttar til vanleg, i dei fleste gudstenester, er lagt inn i lokal grunnordning for kyrkjelyden. Der det føreligg godkjenningssprosedyrer for lokal grunnordning, vil prosedyrene for godkjenning gjelde for den liturgiske musikken på lik linje med liturgien elles.

4. Kyrkjemøtet rår til at ein kyrkjelyd som ønskjer å nytte eit anna enkeltledd i ein serie, eller ein annan serie enn dei tre allmenne seriane, som hovudserie på fast basis, må søke biskopen om dette.

5. Liturgisk musikk utanom hovudseriane kan nyttast ved særskilte høve. Det skal leggjast til rette for at kyrkjelyden kan velje liturgiledd på samisk språk som fast ordning i kyrkjelyden.

6. Kyrkjemøtet vedtek følgjande hovudseriar:

Allmenne hovudseriar med liturgisk musikk

Allmenn 1

Kyrie/Bønerop: Her kan ein velje å nytte anten

a) Kyrie frå høyringsforslaget til Allmenn 1 (frå allmenn serie 1977) eller

b) frå høyringsforslaget til Allmenn 1 (musikk av Halvdan Nedrejord)

Gloria/Lovsong: frå høyringsforslaget til Allmenn 1 (Allmenn serie 1977: Gloria med eller utan Laudamus, eller Gud, einast Gud/Alene Gud)

Sanctus/Heilag: Allmenn 1 som i høyringsforslaget (frå Allmenn serie 1977)

Agnus Dei/Du,Guds Lam: Allmenn 1 som i høyringsforslaget (frå Allmenn serie 1977)

Allmenn 2

Kyrie/Bønerop: som i høyringsforslaget (musikk av Mari T. Hinze)

Gloria/Lovsong: Allmenn 2 som i høyringsforslaget (musikk av Odd J. Overøye)

Sanctus/Heilag: Allmenn 2 som i høyringsforslaget (musikk av Odd J. Overøye)

Agnus Dei/Du, Guds Lam:

Allmenn 2, som i høyringsforslaget (musikk av Tore W. Aas)

Allmenn 3

Allmenn 3 som i høyringsforslaget (musikk av Trond Kverno). Gjennomkomponert

Hovudseriar av liturgisk musikk for festtidene, «kvit serie»:

Kyrie/Bønerop: frå festtidsserien i høyringsforslaget (musikk av Trond Kverno)

Gloria/Lovsong: Gloria med Laudamus, som festtidsserien i høyringsforslaget

(musikk av Trond Kverno)

Sanctus/Heilag: Nyskriven musikk til Sanctus (april 2016), av komponist H. Gullichsen.

Agnus Dei/Du, Guds Lam: frå høyringsforslag til festtidsserien (som 1977-musikken).

Hovudseriar med liturgisk musikk for fastetida, «lilla serie»:

Kyrie/Bønerop: som i høyringsforslaget (musikk av Terje Kvam)

Eventuelt sløyfe Gloria i fastetida. Gudstenesteboka opnar for at ein kan syngje Gloria i fastetida. I den lilla serien er det ikkje lagt opp til at ein nyttar Gloria. Der ein ønskjer å nytte Gloria i fastetida, viser vi til musikken som føreligg til Gloria i dei tre allmenne hovudseriane.

Sanctus/Heilag: som i høyringsforslaget (musikk frå fastetidsserien 1977)

Agnus Dei/Du, Guds Lam: som i høyringsforslaget (musikk av Henrik Ødegaard)

KR 39/16 Revisjon av dåpsliturgi

Sammendrag

Når et barn blir båret til dåp, blir vi minnet om at ingen kan bære seg selv. Gjennom dåpen blir vi en del av et fellesskap som strekker seg over hele verden – og gjennom alle tider. Det er en markering der barnet har alle sine viktigste støttespillere rundt seg, og der Gud lover å følge barnet alle dager.

Jesus døpte ikke, men utfordret mennesker han møtte til å være sammen med han og følge ham. Etterfølgerne til Jesus fikk i oppdrag å gi dåpen videre til mennesker over hele verden og å undervise om Guds gode vilje med menneskenes liv.

(Fra Den norske kirkes nettside om dåp)

På Kirkemøtet 2010 og 2011 ble en ny dåpsliturgi behandlet og enstemmig vedtatt. Allerede da ble det understreket at en måtte komme tilbake til gudstjenestereformen etter en periode på 3-6 år for å gjennomgå kritisk og foreta eventuelle justeringer og endringer i liturgiene (KM sak 4/10, vedtakspunkt 4.)

I 2013 drøftet Kirkerådet saken Status for gudstjenestereformen (KR 32/13). Her ble det fremhevet at mange hadde innvendinger mot dåpsliturgien og ønsket endringer.

Det som særlig påpekes, er at dåpsliturgien er for tung, for gjentakende, for ordrik og for lang. Noen har også strukturelle innvendinger. Dette gjelder særlig tredelingen av liturgien og plasseringen av noen elementer, særlig at faddertiltalen kommer i tredje del, altså *etter* selve dåpshandlingen. Noen kritiserer fremdeles liturgien ut fra de samme teologiske innvendinger som fremkom i forarbeidene og i høringen, men uten at de oppnådde tilslutning.

Et forslag til revidert dåpsliturgi ble derfor utarbeidet og sendt på høring, slik Regler for saksbehandling i liturgisaker foreskriver. Etter høringen behandlet NFG saken i mars 2016 og Kirkerådet i juni 2016.

Sammenliknet med gjeldende dåpsliturgi fra 2011 er *strukturen* endret ved at tiltalen til fadderne er flyttet fram foran forsakelse og troen og ved at lesningen av Matt 28 (dåpsbefalingen) er stilt foran lesningen av Mark 10 (Jesus og barna). Takkebønnen for barnet/dåpskandidaten er nå blitt obligatorisk, mens lesningen av Joh 3,16 er blitt et «kan-ledd».

Flere *formuleringer* er justert, bl a er tilsigelsen rett etter dåpen endret fra «gjort deg til sitt barn» til «født deg på ny», slik det har vært i lutherske dåpsliturgier før 1920. Men ved presentasjonen av den døpte for menigheten rett etter dåpen, sies følgende ord: «Dette er *NN*, Guds barn, døpt inn i vår menighet og Kristi verdensvide kirke.»

Til slutt i dåpshandlingen er det innført en takkebønn for dåpen med en forbønn for de døpte og deres foreldre og faddere. Liturgien er også blitt noe kortere.

Bispemøtet behandlet saken i september (BM 21/16). I sin uttalelse fremhever biskopene at dåpsliturgien både uttrykker grunnleggende elementer i vår kristne tro og representerer en bred kontaktflate og et folkekirkelig møtepunkt. De viser til at dåpsliturgien har vært grundig utredet, men ber om en endring i liturgien for å kommunisere luthersk dåpsteologi på en bedre måte:

De foreslåtte formuleringer fra Kirkerådet i bønnen før dåpen (pkt 6) kommuniserer luthersk dåpsteologi på en utilstrekkelig måte. De underkommuniserer at synd og død er blivende realiteter i den døptes liv. Bispemøtet ber derfor om at dette blir gjort om, slik at det i stedet for to alternativer bønnen, bare blir én bønn, formulert slik:

Barmhjertige Gud, takk for at dåpens vann ved ditt ord er en nådens kilde, der du tilgir oss vår synd, frelser oss fra dødens makt og gir oss løfte om det evige liv.

Send din ånd så *NN* som døpes reises opp til det nye livet med Jesus Kristus vår Herre.

Det foreslås for Kirkerådet å ta denne endringen til følge, kun med en liten endring i *anvisningen* i bønnen. Av hensyn til at denne bønnen bes kun én gang også når det er flere som blir døpt, anbefales anvisningen justert slik: «Send din Ånd så hun/han/de som døpes...».

I liturgiforslaget som fremmes i vedtaksteksten er dette lagt inn.

Protokolltilførsel

En tydelig mottakelse som knytter an til skapelsen og som verdsetter barnet var opprinnelig et av de tydeligste reformbehovene. Lesningen av Mark. 10 Jesus og barna ble sentral på dette punktet, og hadde stor tilslutning. Jeg støtter ikke flyttingen av barneevangeliet (evt. alternativ lesning når det ikke er barnedåp) og ønsker denne lesningen inn som lesning mellom innledningsord og takkebønn.

Ole Kristian Bonden

Trygve Rø

Gunnar Winther

Olav Myklebust

Vedtak KR 39/16 Revisjon av dåpsliturgi

1. Kirkerådet oversender saken til behandling i Kirkemøtet. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:
2. Det fremlagte forslag til Ordning for dåp i hovedgudstjenesten i begge målformer godkjennes til bruk og erstatter ordningen for dåp i hovedgudstjenesten fra 2011.
3. Ordningen tas i bruk i menighetene senest innen 1. september 2017.

KR 40/16 Vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede par

Sammendrag

Kirkemøtet 2016 vedtok at det i tillegg til dagens liturgier for ekteskap og for forbønn for borgerlig inngått ekteskap mellom kvinne og mann, «må utarbeides tilsvarende liturgier som inkluderer likekjønnede par og som kan brukes overfor alle par» (KM sak 17/16). Disse liturgiene innføres som ordinære liturgiske ordninger og gjøres gjeldende i hele Den norske kirke slik at alle medlemmene kan inngå ekteskap i sin lokale kirke.

Kirkemøtevedtaket sier at de nye liturgiene skal være «tilsvarende liturgier» til de gjeldende liturgiene. Dette forstås slik at de nye liturgiene i form og innhold må ligge nært opptil de någjeldende liturgiene. Samtidig må de være forskjellige fra disse ved at de kan anvendes både overfor likekjønnede og ulikekjønnede par. I Kirkemøtets vedtak er det også fastsatt at saken skal forberedes til behandling på Kirkemøtet 2017.

Liturgisaken ble først behandlet i *Nemnd for gudstjenesteliv*, deretter i Kirkerådet, som sendte saken på høring i perioden 16. juni – 8. september.

Høringen bekrefter i hovedsak at høringsforslaget svarer godt til Kirkemøtets vedtak. Dette gir grunnlag for å kunne behandle saken på Kirkemøtet 2017.

Høringsdokumentene er tilgjengelig på kirken.no (<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/horinger-i-kirkeradets-regi/>)

De viktigste endringene som høringen har medført er:

1. Benevnelsene for liturgiene forenkles til henholdsvis Vigsel 2003/Forbønn for borgerlig inngått ekteskap 2003 – og Vigsel 2017/Forbønn for borgerlig inngått ekteskap 2017.
2. Den utvidede treenighetshilsenen «I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn: Vår skaper, frigjører og livgiver.» er tatt inn som et mulig alternativ. I tillegg er benevnelsen «Herrens bønn» endret til «Fadervår» i punkt 9, slik det er i gudstjenesteordningen fra 2011. Begge disse endringene har bakgrunn i at flere fremhever at kravet om *samsvar* mellom 2003- og forslaget til 2017-liturgien må gi rom for å ta inn vedtatte formuleringer fra Ordning for gudstjenesten (2011).

3. I det fremlagte forslaget til Alminnelige bestemmelser for liturgiene er krysshenvisningen til Tjenesteordning for menighetsprester, § 7 tatt ut. Dette er fordi mange mener at det ikke er nødvendig med en slik henvisning til annet lovverk. Dessuten vil det på annen måte bli gitt veiledning om hvordan en kan ivareta både prestens og parets ønsker, når disse ikke blir enige om valg av vigself- eller forbønnsliturgi for ulikekjønnede.
4. En formulering som har blitt kritisert av mange i høringen, er innledningen til de obligatoriske tekslesningene i punkt 4 med ordene «stadfester Gud dette fellesskapet med sin velsignelse». Hele setningen er nå tatt ut av forslaget, da den ikke synes å være nødvendig i sammenhengen. Det som sies her er allerede sagt i velkomstordene «Vi skal høre dere løfter til hverandre og be om Guds velsignelse over dere og hjemmet deres.»
5. Den første obligatoriske tekstlesningen som var foreslått i høringsforslaget, Sal 36, 6-10, er forkortet til vers 8-10. Den andre lesningen, 1 Joh 4,7-12, fikk liten oppslutning hos høringsinstansene og er erstattet med Kol 3,12-14. I tillegg til de nye tekstene som er foreslått, er en henvisning til 1 Mos 1,27a nå blitt det første som sies i innledningen til de to obligatoriske lesningene, i formen «Gud har skapt oss i sitt bilde...».
6. Et av høringsspørsmålene gjaldt forslaget om å ta inn 4 nye tekster i listen over bibeltekster som en velger å lese 2-4 tekster fra. De to obligatoriske lesningene i 2003-liturgien: 1 Mos 1,27 – 28a og Matt 19,4-6 har god støtte i høringen for å beholdes som valgfrie lesninger i de nye liturgiene, som kan brukes både for likekjønnede og ulikekjønnede par.
7. 1 Mos 2,18-20 er begrenset til kun vers 18 i det fremlagte forslaget og Rut 1,16-17 er tatt ut. Av nye tekstforslag som flere enn én av høringsinstansene har fremmet, er følgende tatt inn: Fork 4,9-10a.12 og Gal 3,26-28.

Saksbehandling:

Trygve Rø fremmet følgende endringsforslag: I dokumentet som oversendes Bispemøtet blir setningen «Vigselsordning for likekjønnede og ulikekjønnede par» tatt ut som undertittel.

Forslaget ble vedtatt med 9 mot 5 stemmer.

Kristine Sandmæl fremmet følgende to endringsforslag:

Ruts bok 1,16b-17a tas inn i punkt 4 under valgfrie tekster.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Forslag til nytt vedtakspunkt: «Det henstilles til at det igangsettes en prosess for å oversette liturgiene til de samiske språk.»

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Ole Kristian Bonden fremmet følgende endringsforslag til vedtaket:

1. Kirkerådet oversender de nye liturgiforslagene som er fremlagt etter høringen med de endringer som fremkom i møtet til Bispemøtet for læremessig uttalelse.
2. Innstillingens punkt 2 endres ikke.
3. Innstillingens punkt 4 blir nytt punkt 3.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak KR 40/16 Vigselsliturgi og forbønsliturgi for likekjønnede par

1. Kirkerådet oversender de nye liturgiforslagene som er fremlagt etter høringen med de endringer som fremkom i møtet til Bispemøtet for læremessig uttalelse.
2. Kirkerådet anbefaler at 2003-liturgiene oppdateres i tråd med gudstjenestereformens terminologi.
3. Kirkerådet ber om å få saken tilbake på møtet 7.-9. desember med tanke på behandling i Kirkemøtet 2017.
4. Det henstilles til at det igangsettes en prosess for å oversette liturgiene til de samiske språk.

KR 41/16 Regler for Kirkelig utdanningscenter i nord

Sammendrag

Fra og med 1. januar 2017 vil Kirkelig utdanningscenter nord/Girkolaš

Oahpahusguovddáš Davvin (KUN) ved virksomhetsoverdragelse overføres til det nye rettssubjektet Den norske kirke, som en følge av endringen i kirkeloven 27. mai 2016. Ved overføring til Den norske kirke må Kirkemøtet vedta nye regler for KUN, til erstatning for det regelverket som eksisterer i dag.

KUN ble opprettet i form av et prosjekt i 1998 og ble gjort til en permanent institusjon

i 2003. Senteret er i dag underlagt Det praktisk-teologiske seminar (PTS), men har sitt eget styre. Den daglige driften ledes av rektor ved KUN og senteret har for øvrig tre faglige stillinger og en administrativ stilling. KUN tilbyr praktisk-kirkelig utdanning til tjeneste som prest, kateket, diakon og kantor. Senteret gir også etter- og videreutdanning for kirkefaglige ansatte, og har fokus på rekruttering til kirkelig utdanning. KUN har et særlig ansvar for den nordlige landsdelen og på samiske og kvenske forhold.

Senterets formelle forankring er i dag Forskrift for Det praktisk-teologiske seminar fra

1988, og de retningslinjene som PTS har gitt for senteret, og som er bekreftet av det daværende kirke departementet. Forslaget til nye regler for KUN tar utgangspunkt i denne forskriften. Et utkast til regler ble sendt på høring i juni 2016, og i høringssvarene ble det sådd tvil om det er mulig å videreføre virksomheten ved KUN i den form den har hatt til nå.

Det fremlagte forslaget er noe justert som en følge av dette. Reglene er fortsatt innrettet med tanke på at KUN videreføres som en selvstendig institusjon underlagt Den norske kirke fra 2017, men det er høyst usikkert om dette vil kunne være en permanent ordning.

Forslaget til vedtak legger opp til at en prosess for fremtidig avklaring av KUNs drift kan gå sin gang samtidig som virksomhetsoverdragelsen blir gjennomført på en ryddig og transparent måte.

Vedtak KR 41/16 Regler for Kirkelig utdanningscenter i nord

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

I.

Kirkemøtet vedtar følgende regler for Kirkelig utdanningscenter nord/Girkolaš Oahpahuosguovddáš Davvin:

§ 1. Senterets virksomhet

Kirkelig utdanningscenter nord/Girkolaš Oahpahuosguovddáš Davvin skal bidra til å gi praktisk kirkelig utdanning på universitets- og høyskolenivå med henblikk på tjeneste i Den norske kirke som prest, diakon, kateket eller kantor. Senteret skal drive forskning, etter- og videreutdanning, rekruttering og utviklingsarbeid innenfor sine fagområder.

Senterets studietilbud for grunnutdanningen foregår på grunnlag av avtaler med institusjoner som er akkreditert på universitets- og høyskolenivå.

Senteret har en særlig forpliktelse overfor den nordnorske landsdelen og overfor samisk og kvensk kultur og kirkeliv.

§ 2. Styre

Kirkerådet oppnevner senterets styre som har følgende sammensetning:

- a) en biskop med en annen biskop som varamedlem,
- b) et samisk medlem med varamedlem,
- c) to medlemmer med varamedlemmer valgt på fritt grunnlag, hvorav minst ett medlem fra et av de to nordligste bispedømmer,
- d) et medlem med varamedlem fra UiT Norges arktiske universitet,
- e) et medlem med varamedlem fra en utdanningsinstitusjon som tildeler cand.theol-grad
- f) et medlem med varamedlem fra Kirkelig utdanningscenter nord,
- g) et medlem med varamedlem fra studentene ved Kirkelig utdanningscenter nord.

Forslaget til biskop fremmes av Bispemøtet. Forslag til samisk medlem fremmes av Samisk kirkeråd. Forslag til medlem fra UiT Norges arktiske universitet fremmes fra UiT. Forslag til medlem fra en utdanningsinstitusjon som tildeler cand.theol-grad fremmes av Det teologiske fakultet, Det teologiske menighetsfakultet og VID vitenskapelig høyskole.

Kirkelig utdanningscenter nord velger et medlem med varamedlem fra kollegiet og en studentrepresentant med varamedlem med tale og stemmerett. Vararepresentanten for studentene har alltid møte- og talerett. Studentrepresentantene velges for ett år av gangen.

Styrets funksjonstid er fire år. Medlemmer under punkt d-f som i funksjonsperioden fratrer sin stilling ved gjeldende utdanningsinstitusjon trer automatisk ut av styret. På samme måte fratrer studenter som avslutter det studium de er oppnevnt med grunnlag i.

Det skal tilstrebes minst 40 % representasjon av begge kjønn.

Kirkerådet utpeker styrets leder og nestleder blant de oppnevnte medlemmer.

Ved stemmelikhet i styret er leders stemme avgjørende.

§ 3. Styrets oppgaver

Styret har et overordnet ansvar for den faglige og administrative virksomheten ved senteret.

Styret vedtar planer og reglement for de ulike deler av senterets virksomhet.

Styret tilsetter rektor og andre stillinger ved senteret. Senterets tilsatte omfattes av gjeldende bestemmelser om tilsatte i Den norske kirke. Styret fastsetter nærmere regler om fremgangsmåten ved tilsetting (tilsettingsreglement).

I samsvar med de regler for økonomiforvaltning som Kirkemøtet og Kirkerådet vedtar, forvalter styret de midler som Kirkerådet stiller til dets disposisjon.

Styret utfører for øvrig de oppgaver det blir pålagt av Kirkerådet.

§ 4. Rektor

Den som tilsettes som rektor må være vigslet til tjeneste i Den norske kirke.

Rektor er daglig leder av senterets faglige og administrative virksomhet innenfor de retningslinjer og fullmakter som styret gir.

§ 5. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft fra den tid Kirkerådet bestemmer og erstatter reglene gitt ved forskrift 26. juni 1998 nr. 607 om Det praktisk-teologiske seminar slik de gjaldt for Kirkelig utdanningscenter nord.

§ 6. Endring i reglene

Kirkerådet kan vedta mindre endringer i reglene.

II.

Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede alternativer for KUN dersom det viser seg vanskelig for senteret å videreføre sin virksomhet på grunnlag av de vedtatte reglene.

KR 42/16 Mandat Arbeidsgiverutvalget

Sammendrag

I denne saken følges Kirkemøtets vedtak i sak KM 19/16 opp. Det innebærer at endelig fastsetting av mandat for Arbeidsgiverutvalget legges frem for Kirkemøtet for vedtak.

Kirkerådet opprettet Arbeidsgiverutvalget på sitt møte i juni 2016, i samme møte ble det vedtatt et mandat for utvalget. Det var nødvendig med et operativt Arbeidsgiverutvalg, og utvalget har allerede behandlet større saker som reservasjonsvedtak i henhold til statlige tariffavtaler samt behandlet prosess og innhold inn mot før-forhandlingene mellom arbeidstakerorganisasjonene og KA.

Mandatet som legges frem for Kirkemøtet i januar 2017 er identisk med mandatet vedtatt av Kirkerådet i juni 2016.

Kirkemøtets vedtakspunkt om at tillitsvalgte ikke velges til Arbeidsgiverutvalget er ikke fulgt opp i dette mandatet, uten at det betyr at tillitsvalgte kan eller faktisk blir valgt til Arbeidsgiverutvalget.

Vedtak KR 42/16 Mandat Arbeidsgiverutvalget

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

Mandat for Arbeidsgiverutvalget:

1. Formål

Formålet med Arbeidsgiverutvalget er å oppfylle det utøvende arbeidsgiveransvar som er tillagt Kirkerådet ved å videreføre og ivareta overordnede, prinsipielle, tariffrettslige og politiske arbeidsgiverfunksjoner.

2. Oppdrag/oppgaver

- a) Arbeidsgiverutvalget fastsetter de overordnede arbeidsgiverpolitiske føringer som tilligger Kirkerådet
- b) Arbeidsgiverutvalget fastsetter overordnede lønns- og personalpolitiske retningslinjer.
- c) Arbeidsgiverutvalget initierer og gir innspill til saker om endringer av arbeidsgiverrelatert regelverk for Den norske kirke.
- d) Arbeidsgiverutvalget uttaler seg om eller tar stilling til tariffrelaterte og tariffrettslige spørsmål.
- e) Arbeidsgiverutvalget forvalter medlemskapet i KA – Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter.
- f) Arbeidsgiverutvalget godkjenner fremlagte forhandlingsresultat (uravstemning). I saker der forhandlingsresultatet overgår Kirkerådets budsjetttrammer, må sak vedrørende økonomiske konsekvenser fremlegges Kirkerådet for budsjettrevisjon.

3. Sammensetning

Arbeidsgiverutvalget består av 4 medlemmer, valgt av og blant Kirkerådets medlemmer. Arbeidstakere i Den norske kirke kan ikke velges som medlemmer av utvalget. Preses er unntatt fra denne bestemmelsen.

4. Virksomhetsregler

Regler for Kirkerådets virksomhet legges til grunn for Arbeidsgiverutvalget så langt de passer.

5. Rapportering

Arbeidsgiverutvalget rapporterer til Kirkerådet.

KR 43/16 Forberedelse til LVFs generalforsamling

Sammendrag

Vedlagte sakspapir er et *andreutkast* til en sak til Kirkemøtet i januar 2017. Det er et noe justert sakspapir på bakgrunn av førstegangsbehandling på MKRs mai-møte. På dette MKR- og Kirkerådsmøtet bør rådene konsentrere seg om å drøfte:

1. Drøfte KM-sakspapiret
2. Drøfte hvordan denne saken skal presenteres og behandles på Kirkemøtet, også i forhold til generalsekretær Martin Junges besøk og tale.

MKRs innspill og vedtak på møtet følger saken til Kirkerådets førstegangsbehandling av saken på sitt møte samme uke. Sammen med innspill også fra Ungdommens kirkemøte, bearbeides sakspapiret for endelig behandling på Kirkemøtet i 2017.

Det lutherske verdensforbund (LVF) samler representanter fra medlemskirkene til sin 12. generalforsamling i Windhoek, Namibia 10.-16. mai 2017. Denne begivenheten faller sammen med 500-årsjubileet for reformasjonen, og overskriften på generalforsamlingen og reformasjonsjubileet er den samme: «**Liberated by God's Grace**».

Generalforsamlingen markerer også at det er 70 år siden LVF i sin tid ble dannet i Lund i Sverige i 1947, og at det i 50 av disse 500 årene har vært ført offisielle samtaler mellom LVF og Den katolske kirke. Høstens begivenhet i Lund domkirke på reformasjonsdagen 31.10.16 der pave Frans og LVFs ledere møtes i en symboltung seremoni under overskriften «Fra konflikt til fellesskap», må sees i denne sammenhengen.

2017 er også et historisk år for Den norske kirke. Når Kirkemøtet møtes i januar, vil vi markere at Den norske kirke er fristilt fra statlig styring og har blitt et eget rettssubjekt. Det gir mål og mening at det samme Kirkemøte også skal markere reformasjonsjubileet, få besøk av LVFs generalsekretær Martin Junge og forberede seg til LVFs generalforsamling. Selv om Den norske kirke er en tallmessig liten del av den verdensvide kirke, både gir og henter vi mye fra dette fellesskapet. Medlemskapet vårt i Det lutherske verdensforbund tydeliggjør på en særlig måte dette globale fellesskapet (*communio*) av kirker. Den norske kirkes selvforståelse som luthersk kirke i verden, som *lem på en verdensvid kropp* med mange ulike lemmer, språk og kontekster, vil i 2017 og i vår tid, være særlig viktig å forankre i dette globale kirkefellesskapet.

LVF er et fellesskap av 145 lutherske kirker fra 98 ulike land. I Norge er Den evangelisk-lutherske frikirke og Den norske kirke medlemmer. LVFs hovedkontor ligger i Genève, og arbeider med teologiske, økumeniske, misjonale, diakonale og humanitære spørsmål og praksis. Helt fra sin opprinnelse like etter andre verdenskrig, og like fram til i dag, har LVF hatt en viktig diakonal profil med omfattende humanitært arbeid, særlig blant flyktninger. Dette er et omfattende arbeid som også gjøres *på vegne av* Den norske kirke. Først og fremst legger LVF til rette for kontakt mellom kirker og felles arbeid med tro, identitet og tjeneste. Kirkens spiritualitet og oppdrag hører naturlig sammen. Dette understrekes gang på gang i dette verdensvide fellesskap. Vår kontakt med søsterkirker skjer i tett kontakt med LVF.

Preses Helga Haugland Byfuglien og Jenny Skumsnes Moe er Den norske kirkes rådsmedlemmer i LVF (2010-2017). Haugland Byfuglien er også LVFs visepresident for Norden. Generalforsamlingen i 2017 vil velge nytt råd på 48 medlemmer, i tillegg til ny president etter biskop Munib Younan fra Den lutherske kirke i Jordan og Det hellige land.

Generalforsamlingen finner sted i Windhoek, hovedstaden i Namibia. Valg av sted er et uttrykk for at tyngdepunktet for kristenheten, også blant lutheranere, i dag er i det globale sør. Namibia er det eneste landet utenfor Europa hvor de lutherske kirkene utgjør majoriteten. Misjon fra Finland og Tyskland har vært viktig. Norge har også sterke bånd til Namibia.

Endelig dagsorden og sakspapirer til generalforsamlingen blir ikke ferdig før *etter* Kirkemøtet. Men noen hoveddokumenter foreligger allerede, og disse vil bli omtalt i saksutredningen. Det viktigste for generalforsamlingen vil være å gi retning for LVFs arbeid de neste årene.

Kirkemøtet inviteres til å gi delegasjonen fra Den norske kirke både noen overordnede føringer, men også nødvendig handlingsrom til å foreta konkrete vurderinger under generalforsamlingen gang.

Saksorienteringen inneholder:

Del 1 Kort introduksjon til Den norske kirkes medlemskap og engasjement i økumeniske organisasjoner

Del 2 LVF og relasjonen til Den norske kirke

Del 3 LVFs generalforsamlingen i Windhoek, hvor programmet, temaer, viktige dokumenter samt den norske delegasjonen og bidrag blir presentert.

Del 4 Sakens økonomiske og administrative konsekvenser

Vedtak: KR 43/16

Forberedelse til LVFs generalforsamling

1. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å ferdigstille kirkemøtesaken i tråd med innspillene fra Mellomkirkelig råd og Kirkerådet.

2. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:
 - a. Kirkemøtet vil understreke berikelsen og forpliktelsen som ligger i medlemskapet i Det lutherske verdensforbund. Dette verdensvide lutherske felleskapet gir oss del i erfaringer og innsikter om tro og menighetsliv i kirker som vokser i andre deler av verden. Dette kan stimulere til engasjement, frimodighet og vekst også i Den norske kirke. Samtidig kan vi bringe våre utfordringer i dagens Norge og Europa inn i et fellesskap som har forpliktet seg på å stå sammen om et felles vitnesbyrd i tro og tjeneste for Kristus og for verden.

 - b. Kirkemøtet bekrefter det viktige diakonale, misjonale og økumeniske arbeidet LVF gjør og ber om at dette kommuniseres sterkere både internt og eksternt.

 - c. Kirkemøtet ber Den norske kirkes delegasjon til generalforsamlingen særlig legge vekt på:
 - Dele erfaringer og refleksjoner med våre lutherske søsterkirker om hvorledes vi skaper vekst og engasjement i våre kirker. Den norske kirke kan berikes av våre trossøskens innsikter og gode erfaringer med et levende kirkeliv og kirkens rolle i samfunnet.

 - I lys av Den norske kirkes endrede status fra 1. januar 2017: Hva betyr dette for vår selvforståelse i framtida? Hva kan vi lære av våre søsterkirker?

- Utfordringene kirkene i Norge og Europa står overfor bl.a. i forhold til sekularisering og kulturelt og religiøst mangfold. Migrasjon må sees i globalt perspektiv og som en utfordring for kirkene.
- Utfordringer som gjelder økende ulikhetene i verden: Antallet fattige har gått ned, mens ulikhetene og opphopningen av store ressurser på svært få hender har gått opp. Hvordan kan kirkene bidra med teologisk refleksjon og være med på å bevisstgjøre og endre på denne utviklingen?
- Med utgangspunkt i dokumentet *The selfunderstanding of the Lutheran communion* sette lys på ulike kirkers erfaring med å leve i fellesskap med ulike syn i viktige spørsmål.

KR 44/16 Forsøk med alternativ arbeidsgiverorganisering etter virksomhetsoverdragelsen

Sammendrag

Som ledd i å styrke beslutningsgrunnlaget for de fremtidige vedtak om organiseringen av arbeidsgiveransvaret, foreslår Kirkerådet at det allerede fra 2017 etableres en forsøksordning i Kirkerådets regi. Det åpnes for forsøk som avviker fra den ordning som følger av kirkeloven for soknets del og av virksomhetsoverdragelsen til det nasjonale rettssubjektet Den norske kirke for presteskapets del.

Det understrekes at på samme måte som hele kirkeordningen må ha som overordnet siktemål å tjene kirkens menigheter, må også forsøksordninger ha dette siktemål.

Kirkerådet foreslår at det ikke skal åpnes for endring av den juridiske person som er arbeidsgiver, altså formelt skifte av arbeidsgiver – verken fra soknet til det nasjonale rettssubjektet eller motsatt. Ut over dette legges det opp til få begrensninger i hva forsøk skal kunne omhandle. Dette betyr samtidig at det på noen få unntak nær åpnes for at det inngås avtaler som avviker fra kirkelovens ordninger og det regelverk Kirkemøtet i 2016 fastsatte som øverste arbeidsgivermyndighet i rettssubjektet Den norske kirke.

Det redegjøres for hvilket nærmere forhold det bør være mellom avtaler om forsøk og den reformprosess Kirkemøtet har lagt opp til. Aktuelle eksempler kan være overføring av tilsettingsmyndighet og felles daglig ledelse lokalt. Det første vil være et element i modellene A eller B – avhengig av hvilken vei myndigheten flyttes. Felles daglig ledelse vil være hovedelementet i modell C.

Som følge av den nye lovhjemmelen kirkeloven § 23 fjerde ledd annet punktum trenger ikke avtaler inngått i medhold av denne om overlatelse av oppgaver fra soknets organer til bispedømmeråd, å inngås på forsøksbasis eller bli gjenstand for godkjenning av Kirkemøtet eller Kirkerådet. På området arbeidsgiverorganisering anbefales likevel begge deler – for at slike avtaler kan inngå i en strukturert og helhetlig ordning.

Kirkerådet foreslås å administrere forsøksordningen. Herunder skal Kirkerådet godkjenne søknader om forsøk, bistå med veiledning og eventuelt prosjektstøtte samt foreta evaluering av iverksatte forsøk.

Saksbehandling

Leif Christian Andersen fremmet følgende helhetlige forslag til vedtak:

1. Kirkerådet mener at man på dette tidspunkt ikke bør starte med forsøk med alternativ arbeidsgiverorganisering, og vil ikke fremme denne saken for Kirkemøtet 2017.
2. Kirkerådet mener at man fremover må bruke tid og ressurser på å finne løsninger på hvordan man skal organisere og gjennomføre en samordnet arbeidsgiverorganisering med utgangspunkt i modell C og i vedtak fattet i KM Sak 08/16.

Forslaget falt mot to stemmer.

Harald Hegstad fremmet følgende forslag til til punkt 1, annet ledd:

Datoen *1. januar 2019* endres til *1. januar 2018*.

Forslaget falt mot tre stemmer.

Harald Hegstad fremmet følgende endring til punkt 3 hvor det som er markert med rødt foreslås strøket:

Forsøk kan heller ikke omfatte overføring av **tilsettingsmyndighet og disiplinærmyndighet etter arbeidsmiljøloven** fra rettssubjektet Den norske kirke til soknet. **For Oslo bispedømme gjelder bare begrensningen om formelt arbeidsgiverskifte og disiplinærmyndighet etter arbeidsmiljøloven.**

Forslaget falt mot to stemmer.

Karin-Elin Berg foreslo følgende endring til punkt 3 hvor følgende foreslås strøket:

«For Oslo bispedømme gjelder bare begrensningen om formelt arbeidsgiverskifte og disiplinærmyndighet etter arbeidsmiljøloven.»

Forslaget falt mot seks stemmer.

Trygve Rø fremmet forslag om at punkt 6 i det opprinnelige forslag til vedtak flyttes fram som punkt 2.

Direktøren tok forslaget inn i sitt forslag til vedtak.

Vedtak KR 44/16 *Forsøk med alternativ arbeidsorganisering etter virksomhetsoverdragelsen*

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

1. Kirkemøtet hilser velkommen forsøk med alternativ arbeidsgiverorganisering innenfor de rammer som er gitt i og med endringene i kirkeloven fra 1. januar 2017. Slike forsøk vil bidra til erfaringsgrunnlaget for det videre arbeid med kirkeordningen.

Av hensyn til gjennomføring av virksomhetsoverdragelsen kan forsøk tidligst iverksettes 1. januar 2019.

2. Et forsøk må definere hva dets formål er i lys av kirkens reformer med arbeidsgiverorganisering fra planlagt iverksetting 2020, i henhold til Kirkemøtets vedtak i saken om veivalg for fremtidig kirkeordning 2016 (sak KM 08/16), og det må inneholde plan for evaluering.

Et overordnet formål for ethvert forsøk må være å bidra til at de berørte menighetene best mulig skal kunne ivareta sine oppgaver slik disse særlig er kommet til uttrykk i kirkeloven § 9 første ledd og tilsvarende i § 23 tredje ledd for berørte bispedømmeråd.

3. a) Kirkemøtet legger til grunn at avtaler mellom bispedømmerådet og soknets organer som er forankret i den nye kirkeloven § 23 fjerde ledd annet punktum om å motta arbeidsgiveroppgaver fra soknets organer, bør gjelde på forsøksbasis.

Slike forsøk kan og bør knyttes til de ordninger for forsøk som Kirkemøtet fastsetter i denne saken. Bispedømmerådet anbefales således å la avtalte forsøk med å motta arbeidsgiveroppgaver fra soknet bli gjenstand for rådgivning og godkjenning fra Kirkerådet.

b) Kirkemøtet forutsetter at bispedømmerådet i medhold av kirkeloven § 23 fjerde ledd annet punktum ikke skal inngå avtaler som innebærer et formelt skifte av arbeidsgiver fra sokn til rettssubjektet Den norske kirke.

4. a) Ut over den hjemmel som er gitt bispedømmerådet i kirkeloven § 23 fjerde ledd annet punktum, åpner Kirkemøtet for at bispedømmeråd og biskop som organer med arbeidsgiverfunksjoner i rettssubjektet Den norske kirke, inngår avtaler med soknets organer om å overlate arbeidsgiverfunksjoner til disse, selv om dette innebærer en arbeidsgiverorganisering som avviker fra de ordninger som følger av regelverk fastsatt av Kirkemøtet.

b) Forsøk skal ikke utløse et formelt arbeidsgiverskifte fra rettssubjektet Den norske kirke

til soknet.

Forsøk kan heller ikke omfatte overføring av tilsetningsmyndighet og disiplinærmyndighet etter arbeidsmiljøloven fra rettssubjektet Den norske kirke til soknet. For Oslo bispedømme gjelder bare begrensningen om formelt arbeidsgiverskifte og disiplinærmyndighet etter arbeidsmiljøloven.

5. Kirkemøtet forutsetter at biskop involveres i alle forsøk med alternativ arbeidsgiverorganisering.
6. For å tilpasses den fremtidige kirkeordningen bør forsøksordninger ikke inngås med mer enn fem års varighet og termineres senest i samband med iverksetting av Kirkemøtets fremtidige beslutning om nivåplassering av felles arbeidsgiveransvar, med mindre Kirkerådet bestemmer noe annet.
7. Kirkemøtet ber Kirkerådet å utarbeide en veiledning for forsøk, som også skal inneholde prosessuelle og innholdsmessige krav til søknader, herunder spørsmål om involvering av ansatte og ansattes fagforeninger.
8. Kirkerådet bemyndiges til å godkjenne søknader i tråd med ovennevnte.
9. Forutsatt budsjettmessig dekning kan Kirkerådet gi prosjektstøtte til planlegging, gjennomføring og evaluering av forsøk.

KR 45/16 Kirkens digitale satsing og medlemskommunikasjon

Sammendrag

Grunnlaget for denne Kirkemøtesaken er den rivende utviklingen som skjer både i samfunnet generelt og i medieverdenen spesielt. Kirken står midt i en spennende og utfordrende brytningstid, med store endringer, krav og forventninger. Et økende antall kanaler og aktører forsterker også behovet for en synlig og proaktiv tilstedeværelse, og en økende digital satsing vil spille en stadig viktigere rolle fremover. Denne saken handler om kirkens digitale satsing knyttet til medlemskontakt, og tar altså ikke for seg alt det andre kommunikasjonsarbeidet som drives på både sentralt, regionalt og lokalt hold.

Kommunikasjonsplattformen som Kirkemøtet vedtok i 2006 er fremdeles gyldig og aktuell, og behøver ikke fornyes. Plattformen skal gi økt bevissthet om hvordan vår kirke framstår og oppfattes. Den beskriver fire kjerneverdier som skal prege oss når vi opptre på kirkens vegne: *Åpenhet, nærvær, forsakelse og håp*. Vi mener disse fremdeles er relevante og dekkende, og at de spiller sammen med kirkens visjon om *Mer himmel på jord*, med kjerneordene *bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende*. Både Den norske kirkes visjon og kommunikasjonsplattformen danner grunnlaget for hvordan vi forsøker å kommunisere med medlemmer og publikum.

Kirkens digitale satsing har økt kraftig de seneste årene, både internt og eksternt. Vi ser stadig tydeligere hvor viktig det er å også være kirke på nett. Det digitale kirkerom er for et stigende antall mennesker det eneste kirkerommet de våger seg inn i – et rom der de kan stille spørsmål og få næring til tro og undring. Den digitale kirke kan aldri komme i stedet for det lokale og personlige møtet mellom menighet og prest, men det kan være et vesentlig supplement – og en døråpner inn i det kristne fellesskapet og det levende, fysiske kirkerommet.

Den digitale kirken kan vise at kirken er relevant inn i menneskers hverdagsliv, og denne saken gir en oversikt over dagens digitale arbeid og satsingsområder som er rettet mot medlemskommunikasjon, samt prioriteringer fremover. I tillegg til saksdokumentet vil vi under selve KR-møtet, og senere også på Kirkemøtet, vise konkrete eksempler på arbeidet som gjøres, fra kirkens konti på Facebook, Instagram og Youtube, i tillegg til kirken.no og Kirkebakken.

Vedtak KR 45/16 *Kirkens digitale satsing og medlemskommunikasjon*

- I. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å ferdigstille dokumentet og forslag til vedtak som fremmes for Kirkemøtet.

II. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1.

Den norske kirke vil formidle Bibelens budskap om Guds kjærlighet og håpet i Jesus Kristus.

Den norske kirke vil være en åpen og ærlig samtalepartner.

Den norske kirke vil være til stede i hverdagen og ved livets viktige begivenheter.

Den norske kirke vil være et fellesskap som folk kjenner glede ved å tilhøre.

For å virkeliggjøre disse idealene er Den norske kirke avhengig av høy kvalitet på sitt nærvær i digitale kanaler.

2.

Kirkemøtet ber Kirkerådet:

- utvikle kirken.no med tanke på bedre samordning av kirkens nettsatsinger på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå,

- styrke presentasjonene av kristen tro og erfaring på kirken.no,

- engasjere til samtale og interaktivitet på nettet gjennom blant annet nettprest-tjenesten,

- øke bruken av ulike sosiale medier som døråpnere inn til kirkens budskap, tilbud og aktiviteter,

- legge til rette for at et felles nasjonalt intranett er hovedkanalen for all internkommunikasjon i Den norske kirke

3.

Strategisk kommunikasjonsarbeid vil spille en stadig mer sentral rolle både i menighetsarbeidet og for kirkens ledende organer. På alle nivå i kirken trengs økt kommunikasjonskompetanse.

KR 46/16 Forberedelse av val av Den norske kirkes klagenemnd og Den norske kirkes kontrollutvalg

Sammendrag

Kirkemøtet 2016 vedtok regler som etablerer Den norske kirkes klagenemnd og Den norske kirkes kontrollutvalg, jf. KM 07/16 og KM 14/16. Etter disse reglene er det fastsatt at Kirkemøtet i sitt første møte i sin valgperiode velger medlemmer og varamedlemmer til klagenemnda og kontrollutvalget. I saksorienteringene til sak KM 07/16 og sak KM 14/16 er det lagt til grunn at det er Kirkemøtets nominasjonskomité som forbereder valget. Kirkemøtets nominasjonskomité velges i Kirkemøtets siste møte i valgperioden og er kun i funksjon til Kirkemøtets første møte i valgperioden. Kirkemøtets valgkomité har ansvaret for forberedelse av valg på Kirkerådet og de sentralkirkelige rådslederne midt i valgperioden når nominasjonskomiteen ikke er i funksjon, mens Kirkerådet har ansvar for å forberede valg og oppnevninger av dirigentskap, komitéledere, protokollkomité mv.

I saksorienteringen KM 14/16 la Kirkerådet til grunn at Kirkemøtets valgkomité forbereder valget på klagenemnda. Fordi Kirkemøtet ikke har uttalt seg eksplisitt om dette, anbefales det at Kirkerådet ber Kirkemøtets valgkomité fremme kandidater til valgene av Den norske kirkes klagenemnd og Den norske kirkes kontrollutvalg, på bakgrunn av innhentede forslag fra bispedømmerådene.

Vedtak KR 46/16 Forberedelse av valg av Den norske kirkes klagenemnd og Den norske kirkes kontrollutvalg

Kirkerådet ber Kirkemøtets valgkomité fremme kandidater til valgene av Den norske kirkes klagenemnd og Den norske kirkes kontrollutvalg til Kirkemøtet 2017, på bakgrunn av innhentede forslag fra aktuelle aktører.

KR 47/16 Ikrafttredelse av regelverk gitt av Kirkemøtet

Sammendrag

Arbeidsgiverspørsmål i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen – aktuelle regelverk

I samband med planleggingen av virksomhetsoverdragelsen ble det foreslått at Kirkemøtet skulle gjøre enkelte tilpasninger i det kirkelige regelverket slik at det nye rettssubjektet skal kunne motta dagens statlige kirkelige virksomheter og å bli arbeidsgiver for de ansatte knyttet til disse virksomhetene.

Kirkemøtet 2016 vedtok i sak 04/16 å erstatte følgende regelverk:

1. Forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetning som prest i Den norske kirke
2. Forskrift om autorisasjon av prester i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen)
3. Personalreglement for prester i Den norske kirke
4. Personalreglement for de ansatte ved bispedømmekontorene
5. Personalreglement for de ansatte i Kirkerådet
6. Tjenesteordning for menighetsprester
7. Tjenesteordning for proster
8. Tjenesteordning for biskoper
9. Tjenesteordning for fengselsprester

Kirkemøtet tok i sitt vedtak i sak KM 04/16 forbehold om at kirkeloven skulle bli endret slik at Kirkemøtet ble gitt nødvendig hjemmel til å erstatte ovennevnte regelverk.

Forslaget i Prop. 55 L (2015–2016) la myndighet til å fastsette slik forskrift til Kirkemøtet, jf. Kirkeloven § 24 fjerde ledd. Endringene i kirkeloven ble vedtatt av Stortinget 18.05.2016, jf. Innst. 256 L (2015-2016), jf. Prop. 55 L (2015-2016), med ikrafttredelse fra 01.01.2017.

Etablering av kontrollorgan for Kirkemøtet

Som ledd i forberedelsen til forvaltningsreformen i 2017 utredet Kirkerådet behovet for et eget kontrollorgan i Den norske kirke. Det var eventuelt tale om et organ som på Kirkemøtets vegne kunne kontrollere den kirkelige forvaltningen innen det nye rettssubjektet Den norske kirke.

Kirkemøtet vedtok i sak 14/16 Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg, som innebar opprettelsen av et kontrollorgan etter et kommunalt mønster som foreslått av Kirkerådet. Kontrollutvalget ble gitt et vidt mandat til å føre kontroll med Kirkerådet, herunder ha en viktig funksjon overfor revisjonen.

Vedtak KR 47/16 Ikrafttredelse av regelverk gitt av Kirkemøtet

Kirkerådet vedtar at følgende regelverk trer i kraft fra 01.01.2017:

1. Forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetting som prest i Den norske kirke
2. Forskrift om autorisasjon av prester i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen)
3. Personalreglement for prester i Den norske kirke
4. Personalreglement for de ansatte ved bispedømmekontorene
5. Personalreglement for de ansatte i Kirkerådet
6. Tjenesteordning for menighetsprester
7. Tjenesteordning for proster
8. Tjenesteordning for biskoper
9. Tjenesteordning for fengselsprester
10. Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg
11. Regler for Den norske kirkes klagenemnd

KR 48/16 Samisk kirkelig valg møte

Sammendrag

Et livskraftig og likeverdig samisk kirkeliv handler om samers og det samiske folkets deltakelse i kirken. Derfor er det viktig at samer har mulighet til å delta i kirken ut fra vår kultur og egenart og at vi får rom til å forme vårt eget kirkeliv innenfor Den norske kirken. Det er et mål at samisk kirkeliv utgjør en selvfølgelig del av Den norske kirkes felles identitet.

Denne saken gjelder utredning av et samisk kirkelig valg møte som tenkes etablert i forbindelse med de kirkelige valg 2019. Kirkerådet har i sak KR 49/13 bedt om en slik utredning:

“Kirkerådet ber direktøren i samarbeid med Samisk kirkeråd utrede behovet for opprettelse av et valg møte som avholdes hvert 4. år. Utredningen bør vektlegge intensjonene i Strategiplan for samisk kirkeliv og hvilke roller et slikt møte kan ha, blant annet for styrking av det samiskkirkelige demokrati.»

Utredningen er gjort som et høringsutkast, slik at lokale menigheter og andre kan komme med sine innspill til forslaget. Saken skal etter høringsrunden videre til Kirkemøtet for endelig vedtak i 2017.

I utredningen er det redegjort for hvordan et slikt møte kan organiseres; oppnevning av delegater til møtet, innhenting og fremming av kandidater, og til slutt nomineringen av samiske kandidater til Nord-, Sør-Hålogaland og Nidaros bispedømmeråd og Samisk kirkeråd. Det er også foreslått at valgmøtet blant annet kan være drøftingsarena for aktuelle kirkelige spørsmål i det samiske samfunnet, teologiske spørsmål i en samisk sammenheng samt arena for kompetanseheving for ansatte og andre i samisk kirkeliv. Det er naturlig at møtet også brukes til samling om Guds ord.

Samisk kirkeråd har behandlet saken 5 ganger tidligere (SKR 5/15, SKR 36/15, SKR 7/16, SKR 16/16 og SKR 24/16). Kirkerådet skal nå vedta endelig høringsutkast som skal sendes på høring fjerde kvartal 2016.

Til Samisk kirkeråds møte fremmes følgende forslag til vedtak:

Kirkeråd vedtar forslag til høringsdokument med hørings spørsmål. Høringen gjennomføres som en åpen høring. I tillegg sender Kirkerådet ut brev til utvalgte mottakere slik at de er oppmerksomme på saken.

Kirkerådet ser at det i god tid før valgmøtet må det utarbeides retningslinjer for utnevning av delegater, nominering av kandidater og for den praktiske gjennomføringen av valget. Disse retningslinjene må utarbeides i en egen prosess etter at vedtaket om opprettelsen av Samisk kirkelig valgmøte er gjort.

Vedtak KR 48/16 Samisk kirkelig valgmøte

1. Kirkerådet ber Samisk kirkeråd sende saken om Samisk kirkelig valgmøte på høring.
2. Kirkerådet ber om å få saken tilbake når Samisk kirkeråd har bearbeidet saken i etterkant av høringen.

KR 49/16 Kirkemøtet 2017 – saksliste og program

Sammendrag

Kirkemøtet 2017 avholdes i perioden 25.-31.januar. I henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 2-3 er det Kirkerådet som forbereder og tilrettelegger saker som skal behandles. Kirkerådet har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføring av møtet.

Det er meldt 14 saker til Kirkemøtet 2017, hvorav 11 skal behandles i de ordinære komiteene.

Kirkemøtet 2017 vil bære preg av Den norske kirkes nye rettstilstand samt markering av reformasjonsjubileet.

Vedtak KR 49/16 *Kirkemøtet 2017 – saksliste og program*

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2017:

- KM 01/17** Innstilling fra protokollkomiteen
- KM 02/17** Valg og oppnevninger Valg av dirigentskap for møtet
1. Valg av tellekorps
 2. Supplering av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
 3. Valg av komitéledere for møtet
 4. Valg av medlemmer og varamedlemmer til Kirkemøtets kontrollutvalg
 5. Valg av medlemmer og varamedlemmer til Den norske kirkes klagenemnd
- KM 03/17** Orienteringssaker
1. Muntlig orientering om virksomheten i de sentralkirkelige råd 2016
 2. Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2016
 3. Prøveordning med felles menighetsråd for flere sokn - evaluering
 4. Skaperverk og bærekraft
- KM 04/17** Revisjon av Liturgisk musikk
- KM 05/17** Revisjon av Dåpsliturgi
- KM 06/17** Vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede par

KM 07/17	Budsjettfordeling 2018 og orientering om tildeling 2017
KM 08/17	Kirkelig utdanningscenter i Nord
KM 09/17	Mandat for Arbeidsgiverutvalg
KM 10/17	Forberedelse til LVFs generalforsamling (foreløpig tittel)
KM 11/17	Forsøksordninger med samordnet arbeidsgiverorganisering/enhetlig lokal ledelse fra 2017
KM 12/17	Den norske kirkes stemme - kommunikasjon med medlemmer og publikum (foreløpig tittel)
KM 13/17	Sekretariat for kontrollutvalget
KM 14/17	Innstilling valg av ekstern revisor

2. Kirkerådet vedtar det foreliggende forslag om fordeling av sakene KR 04-14/17 på de 6 ordinære komiteer.

3. Kirkerådet vedtar de foreliggende forslag på
 - dirigentskap
 - tellekorps
 - supplering av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
 - komiteledere
 med de endringer som fremkom i møtet.

4. Kirkerådet ber om at det arbeides videre med planlegging av Kirkemøtet 2017 ut fra de føringer som gis i møtet.

KR 50/16 Oppnevning til Kirkens Nødhjelps representantskap 2017 - 2020

Vedtak KR 50/16 Oppnevning til Kirkens Nødhjelps representantskap 2017-2020

Kirkerådet oppnevner følgende personer til Kirkens Nødhjelps representantskap for perioden fra representantskapsmøtet i 2017 til og med representantskapsmøtet i 2020:

Representanter:

MKR's leder

MKR's generalsekretær

Leif Christian Andersen

Jovna Zakharias Dunfjell

Maja Osberg

Nord-Hålogaland biskop

Kjetil Drangsholt

Vararepresentanter:

MKR's nestleder

MKR's ass. generalsekretær

Kristin Hofseth Hovland

Johan Vasara

Arnstein Bleiktvedt

Tromsø domprost

Mari Johansen Aune

KR 51/16 Representasjon i KAs styre og Landsråd

Sammendrag

Kirkemøtet har gitt Kirkerådet fullmakt til å melde det nye rettssubjektet inn i KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter (KA). I henhold til KAs vedtekter § 7 om Landsrådet skal KR oppnevne 17 representanter. Vedtektene angir ikke nærmere bestemmelser om kategorier folkevalgte og/eller ansatte. Kirkerådet bes drøfte hva som synes mest hensiktsmessig å legge til grunn når det skal legges frem forslag for Kirkerådet i desember på personnavn, både medlemmer og varamedlemmer.

Vedtak KR 51/16 Representasjon i KAs styre og landsråd

Kirkerådet har drøftet saken og ber om å få tilbake en sak i desember om oppnevning til KAs landsråd.

KR 52/16 Liturgisk musikk – ledd utanom hovudseriane

Samandrag

Kyrkjemøtet 2015 hadde oppe saka Liturgisk musikk i april 2015. I vedtakspunkt ein heiter det «Kyrkjemøtet sluttar seg til tidsplanen som er lagt fram for evaluering og fullføring av gudstenestereforma, og som fører til at Kyrkjemøtet 2017 kan gjere endeleg vedtak om den liturgiske musikken.» (sak KM 05/15)

Liturgisk musikkutval (LMU) vart sett ned av Nemnd for gudstenesteliv hausten 2014. LMU fekk i oppgåve å vurdere den liturgiske musikken som hadde vore prøvd ut før og under gudstenestereforma, samt å vurdere materialet i erfaringsinnhentinga som skulle finne stad.

Kyrkjerådet (KR) handsama sak KR 48/15 Liturgisk musikk i september 2015. KR vedtok einstemmig, og utan endringar, å sende forslaget til liturgisk musikk ut på høyring. Høyringsdokument inneheldt musikken til alle sanglege liturgiske ledd. Høyringa varte frå 19. oktober til 21. desember 2015. Kyrkjerådet mottok til saman om lag 90 høyringssvar.

Kyrkjerådet vedtok i juni 2016 eit forslag på fem hovudseriar med liturgisk musikk, til bruk i dei fleste hovudgudstenester i kyrkjelydar over heile landet. Bispemøtet handsama saka i september 2016, og støtta i hovudsak Kyrkjerådet sitt vedtak. Hovudseriane inneheld musikk til Kyrie/ Bønerop, Gloria/ Lovsong, Sanctus/ Heilag og Agnus Dei/ Du, Guds Lam. I vedtaket fra Kyrkjerådet i KR 21/16 heiter det òg: «Kyrkjerådet gir sekretariatet mandat til å arbeide vidare med musikk til nokre sanglege liturgiske ledd utanom hovudseriane, fram til Kyrkjerådet sitt møte i oktober og Bispemøtet i oktober. Dette med tanke på å fremje saka for handsaming i Kyrkjemøtet 2017.» KR 53/16 og KR 38/16 har hatt to ulike løp, men er planlagt å verte fremja som ei og same sak, til Kyrkjemøtet 2017.

Sakshandsaming:

Trygve Rø fremma forslag om at fadervår og truvekjeninga tas inn.

Forslaget vart samrøystes vedteke.

Vedtak KR 52/16 Liturgisk musikk – ledd utanom hovudseriane

Kyrkjerådet rår til at Kyrkjemøtet gjer følgjande vedtak, under føresetnad av at Bispemøtet sluttar seg til vedtaket:

1. Kyrkjemøtet ber om at det vert utarbeidd ei vegleiing for bruk av den liturgiske musikken. Vegleiinga vert å regne som ein del av «Gudsteneste for Den norske kyrkja».
2. Kyrkjemøtet ber om at det vert publisert liturgisk musikk i ei trykksak som inkluderer både hovudseriane, jamfør sak KR 38/16, og dei ledda utanom hovudseriane som kan syngjast.
3. Kyrkjemøtet vedtek følgjande ledd som kan syngjast, og som såleis vil vere å finne i den liturgiske musikken for hovudgudstenesta. Nummerering og overskrift viser til ledda i «Ordning for hovudgudstenesta», i «Gudsteneste for Den norske kyrkja»:

3 Inngangord

Det er fire inngangord ein kan bruke, jamfør gudstenesteboka. Det bør føreligge notemateriale til alle desse fire, slik at det er høve til å messe inngangorda. Døme på notemateriale finst i Norsk kantoribok og permen «Liturgisk musikk for Den norske kyrkja» (2011).

6 Kyrielitani

I «Ordning for hovudgudstenesta» står å lese i rubrikken: **Kyrie kan utvidast til eit kyrielitani. Her i samlingsdelen uttrykkjer det naudrop frå skaparverket og menneske i naud, og kan òg ha karakter av lovprising og tilbeding.** «Fredslitaniet» i Norsk salmebok 2013 nr. 981 inngår her.

8 Dagens bønn

Dagens bønn vart vedteke av Kyrkjemøtet i 2014, og var med i siste sending med supplerande ark til «Gudsteneste for Den norske kyrkja», som vart sendt til kyrkjelydane.

12 Evangelium

Halleluja/ Salme

I rubrikken les vi mellom anna **Evangelielesninga blir innleidd og avslutta med eit hallelujaomkvede eller ein kort salme (...).** Rubrikken seier noko om korleis ein kan nytte ein salme i dette leddet. I gudstenesteboka les vi, i rettleiinga til denne delen av ordninga: «Salmen eller korsongen bør byggja bru til preika.» Her er det naudsynt med tilsvarande vegleiing i korleis Halleluja-ropet på same måte kan byggje ei slik bru. Til dømes kan ein velgje ut eitt vers frå evangelieteksten, og syngje dette mellom omkveda. Det er naturleg å vidareføre dei sju ulike Halleluja-omkveda som allereie

finst i Norsk salmebok 2013, på nr. 977.1- 977.7. I fire av desse har ein høve til å syngje evangelievers mellom omkveda. Resitasjonsformelen til desse fire ligg i koralbok bind tre. Utforminga av resitasjonane til Halleluja i Koralbok bind tre sprengjer den ramma Halleluja-leddet har ei vanleg hovudgudsteneste. I koralboka er det mange vers, medan normen for Halleluja i samband med evangelielesninga bør vere eitt eller få vers.

I fastetida kan ein velgje å syngje eit anna omkved enn Halleluja, eller ein salme.

Ein kan nytte ein bibelsk salme, i denne samanhengen òg kalla *Tractus*, eit omkved som vert nytta som alternativ til Halleluja i fastetida. Gode døme på slike omkved finst i Norsk salmebok 2013:

N 744 Guds rike er fylt av rettferd og fred/ The kingdom of God is justice and peace

N 917 Hos deg er livsens kjelde/ Hos deg er livets kilde

N 922 Hos deg er livsens kjelde/ Hos deg er livets kilde

N 926 Herre, lat meg kjenna dine vegar/ Herre, la meg kjenne dine veier

N 927 Herre, til deg tek eg mi tilflukt/ Herre, til deg tar jeg min tilflukt

N 928 Herre, eg ropar til deg, du min Frelsar/ Herre, jeg roper til deg, du min frelser

N 932 Frå djupet ropar eg til deg/ Av det dype kaller jeg på deg

N 939 Sjå, Guds Lam/ Se, Guds Lam.

Også her er det naudsynt med vegleiingsmateriale som gir gode døme på korleis ein kan velgje ute vers frå evangelieteksten, og passe han til, slik at teksten og musikken høver saman.

14 Truvedkjenninga

I rubrikken les vi «Truvedkjenninga blir sunge eller sagt fram.» Den apostoliske truvedkjenninga i Norsk Salmebok 2013 nr 978 og den nikenske truvedkjenninga i nr 979 inngår her.

17 Forbøn for kyrkja og verda

Her finn vi ei samling bønesvar, både korte og lengre. Det er tenkt stor grad av fleksibilitet inn i dette leddet, ved at ein kan velgje eit av desse, eller annan musikk. Når det er fleire bønneavsnitt med i forbøna er det ofte korte bønesvar som eignar seg best. Vegleiinga vil seie noko om korleis ein kan velgje musikk til dette leddet. Her bør òg vere rom for talt kyrkjelydssvar. Til dømes kan medliturgen seie «Gud, vi ber», kyrkjelyden svarar «Herre, høyr vår bøn».

- Høyr vår bøn/ Hør vår bønn, av Magnus Beite
- *Høyr vår bøn/ Hør vår bønn*, av Jo Asgeir Lie/ Audun Flaen
- Bønesvar frå Egil Hovland, «Familiemesse»
- Høyr vår bøn/ Hør vår bønn, Iver Kleive
- Gud, høyr vår bøn/ Gud, hør vår bønn, Trond H.F. Kverno
- Herre, høyr vår bøn/ Herre, hør vår bønn, av Trond H.F. Kverno
- *Herre, høyr vår bøn/ Herre, hør vår bønn*, av Trond H.F. Kverno (som allereie er ein del av hovudserien *Allmenn 3*)
- *Din vilje skje*, av Patrick Matsikenyiri
- Høyr vår bøn/Hør vår bønn, av Odd Johan Overøye
- Herre, vår Gud, høyr oss når vi ber/ Herre, vår Gud, hør oss når vi ber, av Johan Varen Ugland
- *Gud, skap i oss tro, håp og handling*, av Solveig Hildre Spilling/ Hans Olav Baden

20 Takkseiing og bøn

Helsing PREFASJONSDIALOG

Her nyttar ein prefasjonsdialogen frå Allmenn serie 1977. Det finst òg eit alternativ til denne, i hovudserien *Allmenn 3*.

Innleiande lovprising PREFASJON

Prefasjonane frå gudstenesteboka 1992 vert vidareførte, då med dei nye tekstane. I rubrikken kan ein lese: **Lovprisinga under innleiinga er anten knytt til kyrkjeåret (sjå side 2.67-2.70), eller tilpassa den enkelte nattverdsbøna (sjå side 2.71-2.78).** Fire ulike tonar tener som gode døme på musikalsk utforming knytt til dei nye tekstane:

- høgtideleg form, «Solemnis», her knytt til påskedagsteksten
- enkel form, her knytt til prefasjon for Advent
- prefasjon for Allehelgen
- prefasjon til nattverdsbøn B

Nattverdsbøn med Innstiftingsorda VERBA

Det føreligg notesette versjonar av alle nattverdsbønene i permen «Liturgisk musikk for Den norske kyrkja» (2011) Dette vert supplert med materiale frå Norsk kantoribok III B, eller med ei tilvisning til denne publikasjonen. I tillegg finst eit musikalsk alternativ i hovudserien *Allmenn 3*.

I rubrikken til dette leddet står å lese:

Etter innstiftingsorda kan liturgen og kyrkjelyden seia:

L Mysteriet i trua er stort.

A Kristus døydde. Kristus stod opp. Kristus skal koma att.

Denne setninga kan leggjast til:

A Han vere ære for kjærleiken som er sterkare enn døden.

Til dette leddet føreligg musikk av Egil Hovland.

Fadervår

I rubrikken les vi at Fadervår "Kan lesast eller syngjast". Fadervår i Norsk Salmebok 2013 nr 984 og 985 inngår her.

22 Avslutning av måltidet

Dei fire alternativa frå gudstenesteboka 1992 vert vidareførte, med tekstane frå «Ordning for hovudgudstenesta».

24 Velsigning

Louprising BENEDICAMUS («Lat oss prisa Herren»)

Musikken frå «Gudstenestebok for Den norske kyrkja» (1992) vert vidareført. I tillegg kan ein nytte Benedicamus frå «Tu solus Dominus» (av Trond Kverno) eller Benedicamus som finst på nr. 949 i *Norsk salmebok*, 1985 (NoS)

Helsing SALUTATIO («Herren vere med dykk (...)»)

Musikken frå «Gudstenestebok for Den norske kyrkja» (1992) vert vidareført.

Velsigning

Musikken frå «Gudstenestebok for den norske kyrkja» (1992) vert vidareført».

Amen

Her treng vi fleire variantar til Amen enn det vi har i dag, som mellom anna svarer til noverande tone på velsigninga, samt til dei to andre føreslegne tonane. I tillegg til noverande «Amen» frå «Gudstenestebok for Den norske kyrkja (1992), er desse med:

-«Amen» av Per Steenberg

-«Amen» som høyrer til «Lat oss prisa Herren!» på nr. 949 i NoS, av Henrik Ødegaard

KR 53/16 Hovedlinjer i nye regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøte

Sammendrag

Denne saken fremmes for å gi Kirkerådet mulighet til å drøfte overordnede problemstillinger knyttet til hovedlinjene i endringer i reglene for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. På bakgrunn av drøftingene vil det utarbeides et mer detaljert høringsnotat som sendes på høring etter Kirkerådets møte i mars 2017.

Saken er avgrenset til noen *overordnede* problemstillinger knyttet til regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. En vil komme tilbake til de mer detaljerte problemstillingene når Kirkerådet behandler høringsnotatet i mars 2017. Problemstillingene saken tar opp er knyttet til spørsmål om direkte valg eller kombinasjonsvalg med kombinasjon av direkte og indirekte valg, håndtering av lister ved listevalg, stemmetillegg og personvalgeregler internt på listen(e). Kirkelovens bestemmelser om de kirkelige valg legges til grunn for Kirkevalget 2019, noe som innebærer at det ikke vil være aktuelt å endre sammensetning, tid og sted for valg m.v. i denne omgang.

Når det gjelder spørsmålet om direkte valg eller kombinasjonsvalg med kombinasjon av direkte og indirekte valg, drøftes tre alternative modeller:

- 1) Videreføring av dagens ordning.
- 2) Direkte valg på alle leke medlemmer.
- 3) Kombinasjonsvalg i alle bispedømmer.

Det foreslås noen alternative løsninger for håndtering av flere lister. De løsningene som skisseres er:

- 1) Videreføring av dagens ordning.
- 2) Ordning med nominasjonskomiteens lister og andre lister – samme frister.
- 3) Ordning med med utgangspunkt i selvstendige lister – intensjonsfrist og listefrist.
- 4) Ordning med utgangspunkt i selvstendige lister – modifisert versjon av kommunevalgordningen.
- 5) Ordning med utgangspunkt i flere selvstendige lister med mulighet for nominasjonskomité.

Det skisseres noen alternative ordninger knyttet til personvalgeregler internt på listene:

- 1) En sperregrense på åtte prosents personlig stemmetall.
- 2) En sperregrense på fem prosents personlig stemmetall.
- 3) Ingen sperregrense – videreføring av dagens ordning.

Deretter drøftes spørsmålet om stemmetillegg, hvor det anbefales at listene ikke gis adgang til å gi stemmetillegg til kandidater.

Til slutt gjøres det rede for videre saksgang og økonomiske og administrative konsekvenser.

***Vedtak KR 53/16 Hovedlinjer i nye regler for valg av
bispedømmeråd og Kirkemøtet***

1. Kirkerådet ber om at det arbeides videre med nye regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet på bakgrunn av Kirkerådets samtale.
2. Kirkerådet ber om å få saken tilbake i mars 2017.

KR 54/16 Økonomiregelverk for rettssubjektet Den norske kirke

Sammendrag

I kirkelovens bestemmelser står det at det er Kirkerådet som skal lede kirkens arbeid på nasjonalt nivå. Kirkerådet har ansvaret for at økonomiforvaltningen og økonomistyringen av de midlene som Kirkemøtet disponerer, er forsvarlig. Kirkerådet fasetter også regnskapet. For regnskapet gjelder regnskapsloven om ikke departementet har fastsatt andre bestemmelser i forskrift.

Direktøren i Kirkerådet har det samlede ansvar for driften og økonomiforvaltningen, og direktøren rapporterer til Kirkerådet. Alle ledere skal påse at direktøren uten ugrunnet opphold blir informert om risiko eller andre forhold som kan medføre vesentlige konsekvenser. Det samme gjelder alvorlige hendelser som har inntruffet.

Rettssubjektet Den norske kirke vil bestå av det som i dag er 14 ulike virksomheter: 11 Bispedømmeråd, KUN (Kirkelig utdanningscenter i Nord), Svalbard kirke og Kirkerådet inkludert Bispemøtet. Det er behov for et felles økonomiregelverk for den nye virksomheten. Representanter fra bispedømmekontorene og Kirkerådet har arbeidet med utkast til økonomiregelverk siden sommeren 2015. Det legges til grunn at økonomiregelverket skal være av noe overordnet karakter, mens Kirkerådets direktør kan fastsette nærmere bestemmelser om i egne rutiner/rundskriv utarbeidet i samråd med tjenesteleverandør, Bispedømmerådene og revisor, der det er nødvendig.

Regelverket er utarbeidet i samsvar med Instruks for økonomiforvaltning i Kirkerådet, jf KR 57/13.

Vedtak KR 54/16 Økonomireglement for rettssubjektet Den norske kirke

Økonomiregelverk for rettssubjektet Den norske kirke vedtas med virkning fra 1. januar 2017.

I Innledende bestemmelser

§1 Innledning

Den norske kirke styres av Lov om den norske kirke (kirkeloven) av 7. juni 1996.

Direktøren i Kirkerådet har det samlede ansvar for driften og økonomiforvaltningen, og direktøren rapporterer til Kirkerådet. Alle ledere skal påse at direktøren uten ugrunnet opphold blir informert om risiko eller andre forhold som kan medføre vesentlige konsekvenser. Det samme gjelder alvorlige hendelser som har inntruffet.

Økonomireglementet gjelder innenfor de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter som er fastsatt. Av særlig betydning for økonomireglementet gjelder regnskapsloven, om ikke departementet har fastsatt andre bestemmelser i forskrift. Departementet har fastsatt «Forskrift om rekneskapsføring av pensjonsutgifter for Den norske kyrkja (rettssubjektet Den norske kyrkja)» 04.10.2016 nr 1167. Forskriften regulerer at pensjonsforpliktelser som er forsikret ikke skal balanseføres, at pensjonspremien skal regnes som pensjonskostnad, og at pensjonsforpliktelser skal gå frem av note til regnskapet.

§ 2 Organisering og økonomisk ansvar

Kirkemøtet er virksomhetens øverste organ. Kirkerådet behandler og godkjenner regnskapet.

a) Kirkerådet

Kirkerådets direktør har det samlede ansvar for all virksomhet i rettssubjektet Den norske kirke, inkludert Kirkerådets administrasjon, og rapporterer til Kirkerådet.

b) De regionale råd: Bispedømmeråd

Stiftsdirektøren har det samlede ansvar for all virksomhet i bispedømmerådet og rapporterer til bispedømmerådet. Bispedømmerådet rapporterer til Kirkerådet.

c) Svalbard kirke

Sognepresten har det samlede ansvar for all virksomhet. Sognepresten rapporterer til Nord-Hålogaland bispedømme.

§ 3 Formål

Reglementet har som formål å legge til rette for en tjenlig og forsvarlig økonomiforvaltning i Den norske kirke, og på den måten sikre en god økonomistyring ved at:

- a) Den norske kirkes midler brukes og inntekter oppnås i samsvar med Kirkemøtets vedtak og forutsetninger.
- b) Fastsatte mål og resultatkrav oppnås.
- c) Den norske kirkes midler brukes effektivt.

- d) Den norske kirkes materielle verdier forvaltes på en forsvarlig måte

§ 4 Virkeområde

Reglementet gjelder for:

- a) Aktivitetene i rettssubjektet Den norske kirke, både sentrale og regionale enheter.
- b) Styring og oppfølging av rettssubjektet Den norske kirke og andre som har fått delegert ansvar fra Kirkemøtet eller Kirkerådet.
- c) Forvaltningen av rettssubjektet Den norske kirkes tilskuddsordninger.
- d) Styring og oppfølging av rettssubjektet Den norske kirkes eierinteresser i aksjeselskaper og andre selvstendige rettssubjekter som rettssubjektet Den norske kirke eier fullt ut, samt selskaper der rettssubjektet Den norske kirke er deleier.

Reglementet gjelder ikke for økonomistyringen i de kirkelige fellesrådene.

Den norske kirkes sentrale og regionale organer, herunder Kirkerådet, er heretter betegnet som "enheter", mens selvstendige rettssubjekter beskrevet i pkt. d betegnes som "selskap". Der særskilte bestemmelser gjelder for rettssubjektet eller det valgte rådet, er betegnelsen "Kirkerådet" benyttet.

§ 5 Fastsettelse av utfyllende regler og adgang til å gjøre unntak

Kirkerådet skal fastsette instruks innenfor rammen av reglementet for alle enhetene i rettssubjektet Den norske kirke. Gjenpart av instruksene skal sendes til rettssubjektet Den norske kirkes revisor.

De sentrale og regionale enhetene skal fastsette instruks for egne aktiviteter innenfor rammen av instruks fra Kirkerådet.

Kirkerådet kan fastsette unntak fra reglementet.

§ 6 Grunnleggende styringsprinsipper

Alle enheter skal:

- a) Fastsette mål og resultatkrav innenfor rammen av disponible ressurser og forutsetninger gitt av overordnet organ
- b) Sikre at fastsatte mål og resultatkrav oppnås, ressursbruken er effektiv og at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover og regler, herunder krav til god forvaltningsskikk, habilitet og etisk adferd
- c) Sikre tilstrekkelig styringsinformasjon og forsvarlig beslutningsgrunnlag

Kirkemøtet skal i tillegg fastsette overordnede mål for de nasjonale og regionale enhetene, jf. § 7. Kirkerådet fastsetter styringsparametere.

Styring, oppfølging, kontroll og forvaltning må tilpasses enhetens egenart samt risiko og vesentlighetsgrad.

II Budsjettforslag

§7 Utarbeidelse av budsjettforslag til Kirkerådet

De nasjonale og regionale enhetene skal utarbeide budsjettforslag til Kirkerådets administrasjon slik at det blant annet:

- a) gir grunnlag for prioritering
- b) sikrer samordning på hvert nivå
- c) bidrar til at målene blir oppnådd på en effektiv måte
- d) gir et riktig budsjett uten bufferkapasitet i hver enhets budsjetter, fordi dette holdes av sentralt

§ 8 Årsbudsjett

Budsjettet følger kalenderåret.

- a) Forslag til budsjett og fordeling legges fram for Kirkerådet i desember året før budsjettåret starter. Årsbudsjettet vedtas av Kirkerådet og fordeles av de enkelte enheter innenfor de rammer som Kirkemøtet har vedtatt.
- b) Kirkerådet skal innen 1. desember, 13 måneder før nytt budsjettår, sende søknad om ny budsjettamme og begrunnelse til departementet.

III Iverksettelse av Kirkemøtets budsjettvedtak

§ 9 Kirkerådets plikt til å gjennomføre Kirkemøtevedtak

Etter at rammene for budsjettet er vedtatt av Kirkemøtet og budsjettet er vedtatt av Kirkerådet, skal Kirkerådets direktør treffe nødvendige tiltak for å gjennomføre vedtakene, både bevilgningsvedtak og andre vedtak som er gjort i sammenheng med budsjettbehandlingen.

Dersom forutsetningene for et budsjettvedtak endres, og endringene medfører vesentlig tvil om at vedtaket kan eller bør gjennomføres, skal Kirkerådet ta hensyn til endringene slik at vedtak tilpasses de nye forutsetningene, jf. budsjettreglementet § 7.

§ 10 Tildeling av gitte bevilgninger til enhetene

Kirkerådets administrasjon skal stille bevilgningene til disposisjon for de respektive enheter ved budsjettdisponeringsskriv. Deler av bevilgningen kan holdes tilbake som reserve (buffer) for senere disponering gjennom året.

Tildelingsbrevene skal blant annet inneholde overordnede mål, styringsparametere, tildelte beløp og krav til rapportering, samt hvilken myndighet vedkommende enhet har fått delegert i henhold til økonomireglementet.

Dersom enhetene finner det hensiktsmessig å stille de tildelte midlene til disposisjon for driftsenheter innenfor egen enhet, skal dette skje skriftlig.

§ 11 Tilskudd

Kirkerådet skal for den enkelte tilskuddsordning beskrive mål, kriterier for måloppnåelse og tildelingskriterier, samt fastsette bestemmelser om oppfølging og kontroll. Disse hovedelementene skal inngå i tilskuddsbrev, oppdragsbrev til tilskuddsforvaltere eller i særskilt regelverk for tilskuddsordningen.

I tilskuddsbrev til den enkelte mottaker skal tilskuddsforvaltere angi formål og vilkår for tilskuddet og tilskuddsbeløp, herunder forbehold om oppfølging og kontroll.

§ 12 Planlegging, gjennomføring og oppfølging

Alle enheter skal innenfor sitt ansvarsområde sikre at fastsatte mål og resultatkrav oppnås på en effektiv måte. For å sikre dette skal enhetene:

- a) planlegge med både ettårig og flerårig perspektiv
- b) gjennomføre fastsatte planer
- c) rapportere om måloppnåelse og resultater internt og til Kirkemøtet overordnet myndighet

§ 13 Oppfølging av Den norske kirkes eierinteresse m.m.

Eierskap i aksjeselskap eller andre selvstendige rettssubjekt skal godkjennes av Kirkemøtet.

Enheter som har overordnet ansvar for aksjeselskaper eller andre selvstendige rettssubjekt som Den norske kirke eier helt eller delvis, skal utarbeide skriftlige retningslinjer om hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves overfor hvert enkelt selskap eller grupper av selskaper. Gjenpart av retningslinjene skal sendes Kirkerådets administrasjon og revisor.

Den norske kirke skal, innenfor gjeldende lover og regler, forvalte sine eierinteresser i samsvar med overordnede prinsipper for god eierstyring med særlig vekt på:

- a) at den valgte selskapsform, selskapets vedtekter, finansiering og styresammensetning er hensiktsmessig i forhold til selskapets formål og eierskap
- b) at utøvelsen av eierskapet sikrer likebehandling av alle eiere og understøtter en klar fordeling av myndighet og ansvar mellom eiere og styret
- c) at målene fastsatt for selskapet oppnås
- d) at styret fungerer tilfredsstillende

Styring, oppfølging og kontroll samt tilhørende retningslinjer skal tilpasses Den norske kirkes eierandel, selskapets egenart og risiko og vesentlighet.

§ 14 Rapport til Kirkemøtet om oppnådde resultater

Hver enhet skal i sin årsrapport rapportere til Kirkerådets administrasjon om resultatene av arbeidet innenfor sitt ansvarsområde.

IV Regnskap

§ 15 Regnskapsføring

Regnskapet bokføres etter bokføringsloven og regnskapslovens bestemmelser. Regnskapet skal følge regelverket «Forskrift om rekneskapsføring av pensjonsutgifter for Den norske kyrkja (rettssubjektet Den norske kyrkja)» av 04.10.2016 nr 1167, som er bli fastsatt av Kulturdepartementet. Regnskapsføringen omfatter bokføring og pliktig regnskapsrapportering. Regnskapet skal bokføres etter en felles kontoplan og kontostruktur. Denne skal gjøre det mulig å sammenstille data i en felles rapport.

§ 16 Bokføring

Regnskapet skal være mest mulig a jour til enhver tid. Bokføring skjer daglig og skal være a jour innen de frister som gjelder for rapportering. En månedsperiode holdes

åpen for bokføring av inngående faktura til den 12. i neste måned. Fakturering på en periode utføres frem til den 5. i neste periode.

§ 17 Aktivering- og avskrivningsprinsipper

Anleggsmidler, som eies av rettssubjektet Den norske kirke, aktiveres etter nærmere bestemmelser.

§ 18 Disposisjonsfond

Besparelser eller overskridelser beregnes ved regnskapsavslutningen i forhold til vedtatt budsjett og under hensyn til de disposisjoner som er gjort etter disponeringsfullmaktene.

Disse blir automatisk overført til det påfølgende budsjettår og må avklares med Kirkerådets administrasjon senest 15. februar slik at regnskapet kan avsluttes med endelige overføringer og resultat.

§ 19 Bundne driftsfond

Dersom rettssubjektet Den norske kirke mottar gaver/arv eller andre inntekter der kriteriene/ønskene ikke kan innfris umiddelbart skal midlene som ikke er anvendt avsettes i regnskapet. Det opprettes egne fondskonti for øremerkede midler, men bankinnskuddet går normalt inn på driftskontoen. Den som har mottatt gaven er ansvarlig for å følge opp bruk av midlene og holde kontakt med mottakeren i den grad dette er nødvendig.

Opprettelse av fond/legater som krever særskilt administrasjon, skal så langt råd er unngås.

§ 20 Rapportering

Budsjettet periodiseres pr. måned og følges opp gjennom månedlig rapportering.

Det skal utarbeides oversiktlige og gode rapporter som gjør styringen oversiktig og god. Tertialregnskap fremlegges for rådene.

Regnskapet skal gi grunnlag for kontroll med disponeringen av gitte bevilgninger og grunnlag for analyser av enhetens aktiviteter.

§ 21 Årsregnskap og årsrapport

Kirkerådet har ansvar for å utarbeide årsregnskap i samsvar med Regnskapsloven § 3-2. Regnskap skal være avsluttet og revidert senest 1. mars påfølgende år.

Kirkerådet skal avlegge regnskapet på vegne av hele rettssubjektet Den norske kirke.

Videre skal det utarbeides en samlet årsrapport som legges fram for Kirkemøtet til orientering. Årsrapporten skal inneholde seks deler, med følgende benevnelse og rekkefølge:

- I. Leders beretning
- II. Introduksjon til enheten og hovedtall
- III. Årets aktiviteter og resultater
- IV. Styring og kontroll i enheten
- V. Vurdering av framtidsutsikter
- VI. Årsregnskap

Frist for enhetenes oversendelse av årsrapporten til Kirkerådet er 1. mars.

Kirkerådet skal publisere årsrapportene fra enhetene på nettsidene til Den norske kirke innen 1. mai eller så snart rapporten er behandlet i styringsdialogen mellom Kirkerådet og enheten.

Kirkerådet skal også rapportere til departementet iht. krav og frister i departementets tilskuddsbrev.

§ 22 Finansforvaltning

Kirkerådet skal forvalte sine midler slik at tilfredsstillende avkastning oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at det skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.

Kirkemøtet kan gi føringer for finansforvaltningen. Kirkerådet skal fastsetter regler for finansforvaltningen.

I den grad finansformue plasseres i annet enn bankinnskudd skal Kirkerådet gjennom reglement ta stilling til:

- Formålet med forvaltningen
- Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen
- Finansiell risiko
- Risikospredning
- Rutiner for rapportering fra forvalter
- Etske retningslinjer

Midler tilhørende bundne fond skal ikke plasseres slik at de utsettes for finansiell risiko.

§ 23 Lån

Kirkemøtet fastsetter ramme for låneopptak. Kirkerådets leder og direktør har prokura.

V Kontroll

§ 24 Internkontroll

Internkontrollen skal bidra til å gi rimelig sikkerhet for at driften er målrettet og effektiv, at rapporteringen både internt og eksternt er pålitelig, og at virksomheten overholder lover og regler. Internkontroll i oppgavegjennomføringen bidrar på denne måten til god kvalitet. Internkontrollen utgjør derfor en viktig del av styringen gjennom å bidra tillat virksomhetens ledelse har kontroll.

Alle medarbeidere skal informeres om instruksene og retningslinjene så langt det har betydning for deres funksjon og ansvar.

Instruksene skal gjennomgås minst hvert annet år med sikte på å opprettholde den optimale balanse mellom kvalitet og forenkling samt tilpasning til ny teknologi og organisatoriske endringer.

Det skal etablere systemer og rutiner som har innebygd intern kontroll for å sikre at:

- a) beløpsmessige rammer ikke overskride og at forutsatte inntekter kommer inn
- b) måloppnåelse og resultater står i et tilfredsstillende forhold til fastsatte mål og resultatkrav, og at eventuelle vesentlige avvik forebygges, avdekkes og korrigeres i nødvendig utstrekning
- c) ressursbruken er effektiv
- d) regnskap og informasjon om resultater er pålitelig og nøyaktig
- e) virksomhetens verdier, herunder fast eiendom, materiell, utstyr, verdipapirer og andre økonomiske verdier, forvaltes på en forsvarlig måte
- f) økonomistyringen er organisert på en forsvarlig måte og utføres i samsvar med gjeldende lover og regler
- g) kritikkverdige forhold som misligheter og økonomisk kriminalitet forebygges
- h) når kritikkverdige forhold avdekkes skal det alltid reageres

§ 25 Løpende økonomistyring

- a) Alle inn- og utbetalinger skal være skriftlig dokumentert.
- b) Alle utbetalinger skal attesteres av en person og godkjennes av den som har budsjett disponeringsfullmakt. For å sikre arbeidsdeling, skal attestant og godkjenner være to ulike personer.
- c) Den som har budsjett disponeringsmyndighet kan ikke godkjenne godtgjørelser eller andre utbetalinger til seg selv.

§ 26 Kontroll av underliggende enheter og tilskuddsmottakere

Overordnede enheter skal ivareta kontroll med at underliggende enheter utfører sine oppgaver på forsvarlig måte. Tilskuddsforvaltere skal ivareta kontroll med at tilskuddsmottakere oppfyller de vilkår som er stilt for tilskuddet.

§ 27 Evalueringer

Kirkerådet skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om effektivitet, måloppnåelse og resultater innenfor hele eller deler av enhetenes ansvarsområde og aktiviteter. Evalueringer kan vektlegge innsatsfaktorer, aktiviteter, produkter og tjenester eller effekter.

Frekvens og omfang av evalueringer skal bestemmes ut fra enhetenes egenart, risiko og vesentlighet. Behovet må vurderes opp mot kvalitet og omfang av øvrig rapportering. Organisering og innretning av de ulike evalueringene skal Kirkerådet drøfte med enhetene som en del av styringsdialogen.

Evalueringer kan utføres av interne eller eksterne fagmiljøer. Evaluering kan utføres som en del av internrevisjonen.

VI Felles standarder og organisering av økonomioppgaver

§ 28 Felles standarder og systemer

Enhetene skal benytte felles standarder og systemer for budsjett, regnskap og betalingssystemer etter bestemmelser fastsatt av departementet, Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Alle enheter skal ha tilgang til et økonomisystem som gir hensiktsmessige styringsdata for vedkommende enhet og grunnlag for rapportering til overordnet enhet og Kirkerådet.

§ 29 Organisering av økonomioppgaver

Enhetene bestemmer hvordan organiseringen av økonomioppgavene legges opp, innenfor rammen av reglementet og bestemmelsene samt eventuelle instruksjoner

fastsatt av Kirkerådet. Kirkerådet skal holdes orientert dersom det planlegges vesentlige endringer i utføringen av økonomioppgaver.

VII Andre bestemmelser

§ 30 Regelverket for offentlige anskaffelser

Rettssubjektet Den norske kirke vil fra 2017 være omfattet av regelverket for offentlige anskaffelser, i henhold til forskriftens § 1-2. Alle anskaffelser skal skje på en effektiv og forsvarlig måte.

De grunnleggende kravene for alle innkjøp er:

- God forretningsskikk
- Konkurransen
- Likebehandling av leverandører, kriteriene skal være objektive og ikke diskriminerende
- Gjennomsiktighet
- Etterprøvarhet
- Forutberegnelighet
- Forbud mot diskriminering på grunnlag av nasjonalitet og lokal tilhørighet
- En anskaffelse kan ikke deles opp i den hensikt å unngå at anskaffelsesloven med forskrifter kommer til anvendelse

Kirkerådets administrasjon har ansvar for at det er inngått avtale for alle kjøp over terskelverdier, jfr. Lov og forskrift om offentlige anskaffelser.

§ 31 Revisjon av reglementet

Kirkerådets målsetning er å utvikle enkle og gode løsninger. Det er et mål å effektivisere administrative rutiner og utnytte ny teknologi.

Reglementet gjennomgås hvert år med sikte på oppdatering i forhold til enhver tid gjeldende retningslinjer og praksis samt tilpasning til ny teknologi og organisatoriske endringer.

Eventuelle endringer skal legges fram for Kirkerådet til godkjenning.

§ 32 Ikrafttreden

Regelverket trer i kraft fra 1. januar 2017.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Forslaget innebærer ingen vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Vedlegg: Tale av leder i Kirkerådet Kristin Gunleiksrud Raaum 6. oktober

For et par uker siden hørte jeg gjengitt en svensk undersøkelse på radio. Den handlet om ungdommers forhold til religion og om at det var mindre og mindre vanlig å definere seg som troende. En av elevene ble spurt om han var ateist. Svaret hans var: «Ikke kall meg ateist. Kall meg normal.»

Utsagnet er interessant på mange måter. Ikke minst fordi det gjenspeiler et samfunn der troen ikke har samme selvfølgelige posisjon. Vi kan som samfunn ikke ta for gitt at det er god kunnskap om tro og livssyn. For oss som kristne og som kirke, betyr det at vi ikke som før kan ta for gitt at det store flertallet har gode kunnskaper til kristendommen eller gir uttrykk for sin tro som noe selvsagt.

De fleste av oss er nok glade for at tiden der kristendommen hadde en nær hegemonisk posisjon for lengst er over. Jeg tror ikke det er blitt unormalt å være troende. Men den svenske undersøkelsen pekte på at for ungdommene som ble intervjuet var religion noe som i lærebøkene ble fremstilt som noe fortidig, Noe som var aktuelt og levende for lenge siden. Noe vi som samfunn var i ferd med å vokse av oss.

Om det er elementer av realitet i en slik beskrivelse også i Norge, betyr det at prosessen rundt en helhetlig tros- og livssynspolitik er viktigere enn noen sinne. Den norske kirke har aktivt sluttet seg til prinsippene for et tros- og livssynsåpent samfunn, slik de ble formulert i Stålsett-utvalget. Midt i dette livssynsåpne samfunnet skal Den norske kirke være folkekirke med et tydelig samfunnsmandat. Den norske kirke har i kraft av sin posisjon og størrelse et særlig ansvar for å være rollebevisst og ryddig. Vår majoritetsposisjon forplikter oss både til å ivareta egne medlemmer og til å bidra konstruktivt inn i samfunnsdebatten. Vi har et ansvar for å være bevisst på når en majoritetsblindhet inntreffer og dessuten være en døråpner for

andre når det er på sin plass. Men det betyr ikke at Den norske kirke vil være på defensiven eller i mindre grad enn tidligere ivareta sitt samfunnsansvar. Kirken er Norges desidert største tros- og verdibaserte organisasjon. Dette forplikter oss til å bidra til at vi fortsatt vil se tro og livssyn i det offentlige rom og i den offentlige debatt. Et sivilsamfunn med rom for aktive og synlige tros- og livssynssamfunn er et gode for et samfunn. I det livssynsåpne samfunnet trenger vi alle mer kunnskap om og nærkontakt med levende tro og livssyn. Også som et grunnlag for kritisk refleksjon om usunne eller problematiske sider ved religioner og livssyn. Fordi det bidrar til større transparens i organisasjonene, der det blir lettere å påpeke usunn religiøsitet eller maktmisbruk.

Jeg er glad for at vi har forlatt visjonen om et livssynsnøytralt samfunn. Samfunnet må aktivt tilrettelegge og åpner opp for tro og livssyn i ulike offentlige rom. Tros- og livssynssamfunn er en viktig del av sivilsamfunnet, og er med på å skape arenaer for å diskutere verdispørsmål. Hvilke verdier det norske samfunnet skal bygge på. Jeg kjenner at jeg ofte nøler litt når samtalen skal handle om kristne verdier. Ofte får ordene følge av eiendomspronomenet «våre». Og litt for ofte følges det av formuleringer om å ta vare på «våre kristne verdier» som en beskyttelse mot andres verdier. Når de tre ordene «våre», «kristne» og «verdier» settes sammen, er det grunn til å følge nøye med på om ordene faktisk skjuler en generell motstand mot eller fordommer overfor andre mennesker eller grupper av mennesker. Vi bør nok utvikle luktesansen til å gjenkjenne slik misbruk av verdibegrepet.

For eksempel debatten om burkini, hijab, niqab og burka. Nå er ikke disse debattene egentlig sammenlignbare. Eller de bør ikke være det. For der debatten om niqab og burka handler (eller bør handle) om behovet for kommunikasjon, for å se den andres ansikt. Dette er en nødvendig debatt som bør kunne skje i sømmelige former og med saklige begrunnelser. Men debattene om hijab og burkini handler alt for ofte enten om kvinners sømmelighet eller den er en dårlig skjult kamuflasje for generell kritikk av islam. Temperaturen har vært voldsom både blant sekulærfundamentalister og blant kritikere av islam.

Og jeg må få lov til å tillate meg et sukk over at det igjen og igjen er KVINNERS påkledning som skal skape slik debatt. Jeg kan ikke huske den samme temperaturen da spørsmålet gjaldt sikers hodeplagg i forsvaret. Jeg begynner rett og slett å bli ganske lei av debatter om at kvinner skal tvinges til å kle av seg eller kle på seg. Jeg er lei av infantilisering av muslimske kvinner. Jeg er oppgitt over hvor mye generaliserende islamfiendtlighet som legges inn i hijabdebatten. Jeg er lei av den utbredte ryggmargsrefleksjonen om at kvinner skal dekke seg til for ikke å vekke menns begjær.

Og likevel: vi bør også snakke om verdier det norske samfunnet bygger på med enda større frimodighet. Både i kirken og i samfunnet generelt. Det gjorde et sterkt inntrykk da Jens Stoltenberg, i Oslo domkirke, under femårsmarkeringen av 22. juli-terroren sa følgende: *«...terror skal også bekjempes med verdier. Det vil ta tid, men vi kommer til å vinne fordi våre verdier er overlegne. Frihet er bedre enn ufrihet, toleranse er bedre enn intoleranse, og respekt for liv er bedre enn forakt for liv.»*

Her mener jeg Jens Stoltenberg på mange måter anga en ny tone, med større frimodighet på egne verdiers vegne. Jeg synes også at jeg merker en økt frimodighet i kirken. Kirkelige medarbeidere som med trygg overbevisning holder frem de verdimeslige konsekvensene av den kristne tro. Vi har sett det i forbindelse med Kirkeuka for fred. Vi så det når Mellomkirkelig råd for Den norske kirke var en av organisasjonene som har sendt et brev til regjeringen om at Norge kan ta imot flere flyktninger. Vi ser det der kirkelige medarbeidere i alle kirker og kroker står opp for sin tro og sine verdier. Slik blir kirken en viktig stemme inn i verden.

Mange steder i verden er det en skrikende sosial ulikhet. Her er det ofte en selvfølgelig del av kirkens identitet å engasjere seg i sosiale og politiske spørsmål. Ikke fordi Jesus skal begrenses til en politisk skikkelse. Men fordi Jesu budskap forplikter oss som kirke. For hvordan skal vi forholde oss til verdens lidelse, og hvordan kan vi bruke bibelen i dette. Bibelen er et elendig politisk dokument. Det er jeg dypt takknemlig for. Ellers kunne vi risikere at politikere – i debatter om kampen mot fattigdom – tok til å prise de fattige salige. Eller brukte Paulus – hvor progressiv han enn var i sin samtid – som mal for likestillingspolitikken. Jesus drev ikke politikk. Tvert imot, han vek unna alle politiske roller han ble forsøkt presset inn i. Men bibelen er BRUKT som et politisk dokument, den er brukt som begrunnelse for politikk og samfunnsordninger. Som oftest har det vært snakk om å gjøre forskjell på folk. Dette kan gjøre noen hver nedstemt.

Bibelen er full av sprengkraft midt inn i samfunnsordninger og levd liv. La oss se litt på det. For eksempel dette med de fattige. I Det gamle testamente ser vi ofte en innebygd motsetning. På den ene side anses rikdom som en Guds velsignelse. Hele det materielle, kroppslige liv var Guds gave. Det gamle testamente er på mange måter materialistisk: her er Gud alle gode gavers giver. Vi møter en Gud som skaper liv og overflod, ingen knipsk Gud med aktiv sparesans. På den andre side er Gud den fattiges beskytter og den rikes fiende. Hos profetene refses de rikes umoralske og utsvevende liv. Hvordan henger dette sammen?

Moseloven, jødefolkets samfunnslov, var skapt for et stammesamfunn uten vertikal deling. Hver familie, hver slekt var likestilt i dette stammesamfunnet. (Med et gedigent unntak: hver familie var et hierarki, med mannen, faren, patriarken på topp.) Moseloven forutsatte at ingen mann (!!!) skulle stå over en annen sosialt. Men også her ble virkeligheten annerledes, med over- og underordning, med noen som ble rike på andres bekostning. Den sterke kjøpte den svakes åker. Den rike ble rikere, den fattige fattigere. Men Moseloven ga seg ikke så lett. Den inneholder nemlig en helt spesiell institusjon: Jubelåret. Etter hvert syvende sabbatsår, dvs hvert femtiende år skulle alle avtaler gjøres ugyldige: Det den sterke hadde kjøpt fra den svake skulle gis tilbake. Den som hadde solgt seg som slave til sin kreditor, skulle settes fri. Alle undertrykte (minus kvinner og barn, selvsagt....) skulle settes fri. Det var en sanering av sosial rangordning. Selvsagt ble det ikke praktisert fullt ut. Mennesket var menneske, da som nå. Men RETTEN sto der. Med Guds autoritet. Derfor møter vi igjen jubelåret i domsprofetiene, som en opprettholdelse av intensjonen: verden er full av Guds gaver, men de skal ikke forbeholdes en gruppe, noen få. Derfor hamrer profetene løs på de sosiale ordningene, og det de hamrer med er nettopp Moseloven og jubelåret.

Så det er kanskje ikke så rart at vi møter jubelåret igjen i Jesu forkynnelse:

I Lukas 4 heter det, v 14-19 «I Åndens kraft vendte Jesus tilbake til Galilea [...] Han kom også til Nasaret, hvor han var vokst opp, og på sabbaten gikk han inn i synagogen, slik han pleide. Da han reiste seg for å lese, rakte de ham profeten Jesajas bok. Han åpnet bokrullen og fant stedet der det står skrevet:

Herrens Ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige. Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri og rope ut et nådens år (altså jubelår) fra Herren.»

I det samfunnet Jesus her snakker inn i har skillelinjene festnet seg. Både sosialt og økonomisk, men også moralsk og religiøst. De sterke, de moralske, de mektige, de lovkyndige, de innflytelsesrike, de ledende var definert nær Gud. Deres forhold til Gud var selvsagt og omfattende. De hadde makten på alle plan. De som sto svakere i samfunnet var definert fjernt fra Gud. Du kunne ikke ha det rette Gudsforholdet. Barn, kvinner, umoralske, kunnskapssvake, tollere, utlendinger. De var definert i periferien av, eller ut av Guds folk. Så kommer Jesus. Han som sa han var Guds ord. Han som ble Guds ansikt. Han snur den moralske verdensorden opp ned. Den som var definert utenfor eller i utkanten, ble satt i sentrum. De som antok at de hadde havnet i smørøyet i Guds rike ble refset. Ja endog dømt. Når Jesus viser til jubelåret, viser han til Guds vilje. Han knytter seg til institusjonen jubelår. Kanskje ikke så rart folk reagerte. De ble rasende og ville jage ham bort.

Det er en tydelig sammenheng mellom Jesu forkynnelse i synagogen i Nasaret og saligprisningene i Bergprekenen: «Salige er de som er fattige i ånden, for himmelriket er deres. Salige er de som sørger,

for de skal trøstes. Salige er de ydmyke, for de skal arve jorden. Salige er de som hungrer og tørster etter rettferdigheten, for de skal mettes. Salige er de barmhjertige, for de skal få barmhjertighet.

Salige er de rene av hjertet, for de skal se Gud. Salige er de som skaper fred, for de skal kalles Guds barn. Salige er de som blir forfulgt for rettferdighets skyld, for himmelriket er deres.»

Her gir Jesus en tydelig tilsigelse til tilhørerne, de som står foran Jesus og hører hans ord: Dere skal arve jorden. Guds rike er deres. Riket skal tas fra dem som trodde de eide det, sier Jesus. For det er grunn til å merke seg at saligprisningene følges av ve-ord over de mektige. Og her roper Jesus sine domsord. Jesus hamrer løs på Moseloven, på jødernes urgamle lov, som tilhørerne kjente så godt.

Disse ordene forplikter kirken – også i verdidebatten. Derfor trenger vi å lete etter de ordene som åpner og forløser, og som gjør evangeliet tilgjengelig. Tirsdag avsluttet Ungdommens kirkemøte. Igjen ser vi hvordan ungdomsdemokratiet evner å løfte frem de helt sentrale sidene ved sakene de behandler. Ikke minst når det gjelder språklig enkelhet og kraft. Jeg er stolt av å være en del av en kirke med et ungdomsdemokrati som setter dagsorden på en tydelig og offensiv måte, med en språklig kraft og klarhet som inspirerer – og som gir viktige signaler til en fortsatt bred folkekirke.

Jeg tror at vi etter 1.1.2017 vil se en bred og tydelig folkekirke, med en god balanse mellom stolthet og ydmykhet. Jeg tror ikke det mangfoldige samfunnet vi lever i er tjent med en kirke under tilbaketrekning. Det er ikke gitt at samfunnet blir mer livssynsåpent om kirken trekker seg ut. Jeg håper og tror at vi fortsatt vil se en folkekirke, der det store flertallet av døpte fortsatt ønsker å være medlem, selv om utmeldingen kun er et tastetrykk unna.

Tilknytningen til kirken hviler på noen viktige forutsetninger. En av dem er opplevelsen av at kirken er en åpen favn for oss alle som de vi er, et naturlig og selvfølgelig sted å gå med livets sorger og gleder. En viktig inngang til den opplevelsen er at en stor bredde av mennesker bruker og forvalter kirkerommet og gjør det til en relevant og viktig ramme for de mange spørsmål, for tankens frie undring, for diskusjoner og for følelsenes uttrykk. En like viktig inngangsdør er at vi blir berørt av de bibelske fortellingene på stadig nye måter, ikke minst slik at vi igjen og igjen fornyer en nærhet til Jesu ord og liv. Dette er referansefortellinger som i vår kultur har blitt holdt levende langt utenfor kirkens rammer. For begge disse åpne dørene til kirken spiller kunst og kultur en avgjørende rolle. Gudstjenesten, kirkerommet og Bibelens bøker er kultur og både rommer og utfordrer mye kunst, men alt må til alle tider fortolkes på nytt. Diskusjonen mellom kirken og kunstnere og filosofer er våre vestlige kirkesamfunns store fortrinn og en del av Den hellige ånds gjerning i verden. Dette har historisk rommet nye smerte og skapt motsetninger, men i det lange perspektivet har det vært brytinger som har bidratt til demokratiutvikling og frigjøring av tro og tanke i mange land. En bred folkekirke trenger at kunstlivet og kirken er i levende dialog med hverandre. Vi har jobbet i mange år for å bygge opp kunstens plass i kirken. Ikke noe av dette har vi råd til å miste.

Jeg er stolt og glad over å være en del av denne kirken. Som er satt til å formidle evangeliet, i ord, toner, bilder og handlinger. Det er dette vi skal fortsette å gjøre, etter 1.1 og så lenge det finnes mennesker som ønsker å være en del av kirken i verden.